Lietas Nr. A43017613
Lietas arhīva Nr. A43-0065-15/14

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2015.gada 2.septembrī

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētāja L.Vīnkalna,
tiesneses A.Kovaļevska un K.Krastiņa,

piedaloties pieteicējas AS „Latvijas Gāze" pārstāvjiem /pers. C/ un /pers. D/, pieteicējas AS „Otto" pārstāvei /pers. E/ un atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes Konkurences padomes pārstāvjiem Valentīnam Hitrovam, Intaram Bērziņam un Mārim Spičkam,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz AS „Latvijas Gāze" un AS „Otto" pieteikumiem par Konkurences padomes 2013.gada 1.oktobra lēmumu Nr.E02-48 (Prot. Nr.49, 2.§) „Par Konkurences likuma 13.panta pirmajā daļā noteiktā aizlieguma pārkāpumu AS „Latvijas Gāze" darbībās".

Aprakstošā daļa

[1] Ar Konkurences padomes (turpmāk – Padome vai atbildētāja) 2013.gada 1.oktobra lēmumu Nr.E02-48 (Prot. Nr.49, 2.§; turpmāk – Lēmums):

1) konstatēts Konkurences likuma 13.panta pirmajā daļā noteiktā aizlieguma pārkāpums AS „Latvijas Gāze" (turpmāk – LG) darbībās;

2) uzlikts LG tiesiskais pienākums izbeigt netaisnīgo tirdzniecības noteikumu piemērošanu pret jauniem lietotājiem, pārtraucot sasaistīt dabasgāzes piegādes līgumu noslēgšanu un dabasgāzes piegādi ar iepriekšējā lietotāja parāda apmaksu;

3) tiesiskais pienākums neattiecas uz gadījumiem, ja dabasgāzes piegādes līgumu slēdz šādi jaunie lietotāji un pastāv šādu iepriekšējo lietotāju parādi:

a) pārvaldnieks, īrnieks vai nomnieks un pastāv esoša īpašnieka parāds;

b) īpašnieks, tā pārvaldnieks vai īrnieks un pastāv esošā īpašnieka īrnieka parāds;

c) jaunais īpašnieks un pastāv iepriekšējā īpašnieka parāds par patērēto dabasgāzi gazificētajā objektā, par kuru tiek slēgts dabasgāzes piegādes līgums, ja jaunais īpašnieks un iepriekšējais īpašnieks dzīvo vienā mājsaimniecībā (lietotājiem gazificētā objektā ir deklarētas dzīvesvietas);

d) jaunais valdītājs (komersants) un pastāv iepriekšējā valdītāja (komersanta) parāds par patērēto dabasgāzi gazificētajā objektā, par kuru tiek slēgts dabasgāzes piegādes līgums, ja jaunais lietotājs un iepriekšējais lietotājs uzskatāmi par vienu tirgus dalībnieku

ar jauno valdītāju;

4) uzlikts LG naudas sods Ls 1 567 180 apmērā.

Lēmumā konstatēts, ka LG ir vienīgā dabasgāzes piegādātāja Latvijā, līdz ar to tā piegādā 100 % no patērētā dabasgāzes apjoma katrā lietotāju grupā. Tāpēc arī dabasgāzes pieprasījuma iedalīšana pa lietotāju grupām neietekmē konkurences situācijas novērtējumu dabasgāzes mazumtirdzniecības tirgū un LG tirgus pozīciju. Konkrētais tirgus ir dabasgāzes mazumtirdzniecības tirgus lietotājiem LG dabasgāzes apgādes sistēmā Latvijā.

LG dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana sakarā ar tās piemēroto parādu atgūšanas praksi pārkāpj netaisnīgu tirdzniecības noteikumu piemērošanas aizliegumu. LG parādu atgūšanas praksi piemēro universāli attiecībā pret patērētājiem un tirgus dalībniekiem kopumā, un to LG īsteno sistemātiski dažādās tautsaimniecības nozarēs kopš 2009.gada.

LG atsaka jaunajiem dabasgāzes lietotājiem dabasgāzes piegādes līguma noslēgšanu, ja gazificētajā objektā iepriekšējam lietotājam ir parāds par piegādāto dabasgāzi. Kā priekšnoteikumu jauna dabasgāzes līguma noslēgšanai LG izvirza iepriekšējā lietotāja parāda segšanu. Vienlaikus LG piedāvā iespēju iepriekšējā lietotāja parādu cedēt jaunajam lietotājam. Tā neslēdz jaunu dabasgāzes piegādes līgumu, kamēr iepriekšējā dabasgāzes lietotāja parāds netiek samaksāts.

Padome nesaskata apsvērumus, kas varētu objektīvi attaisnot parādu atgūšanas prakses piemērošanu, jo LG var turpināt veikt parādu ārpustiesas piedziņas darbības, vienlaikus noslēdzot līgumu par dabasgāzes piegādi ar jauno gazificētā objekta valdītāju vai īpašnieku un nodrošinot dabasgāzes padevi.

Iepriekšējo parādu atgūšanas nodrošināšana no jaunajiem lietotājiem neizriet no likuma „Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem" 24.panta pirmās daļas, Ministru kabineta 2008.gada 16.decembra noteikumu Nr.1048 „Dabasgāzes piegādes un lietošanas noteikumi" (turpmāk – Noteikumi Nr.1048) vai Civillikuma regulējuma. Tādējādi parādu atgūšanas prakse pārsniedz normatīvo aktu regulējumu un pārsniedz apjomu, kas objektīvi nepieciešams parādu atgūšanas mērķa – saņemt samaksu par piegādāto dabasgāzi – sasniegšanai.

Vienlaicīgi Lēmumā konstatēts, ka izņēmuma gadījumos jaunajam lietotājam var pastāvēt līdzatbildība par iepriekšējā parāda samaksu. Minētais atkarīgs no iepriekšējā un jaunā lietotāja savstarpējām tiesiskām attiecībām, kad iepriekšējā lietotāja parāda sasaistīšana ar dabasgāzes piegādes līguma noslēgšanu ar jauno lietotāju ir pamatota. Tostarp parādu atgūšanas prakse pret pārvaldnieku, īrnieku vai nomnieku gadījumos, kuros esošajam īpašniekam ir parāds, un pret īpašnieku, tā pārvaldnieku vai īrnieku gadījumos, kuros esošais īpašnieks ir līdzatbildīgs par īrnieka parāda apmaksu, parādu atgūšanas prakse nav vērtējama kā netaisnīga. Citastarp Padome atsaucas uz Noteikumu Nr.1048 36.5. un 76.punktu, kā arī Ministru kabineta 2006.gada 12.decembra noteikumu Nr.999 „Kārtība, kādā dzīvojamās telpas īrnieks un izīrētājs norēķinās ar pakalpojumu sniedzēju par pakalpojumiem, kas saistīti ar dzīvojamās telpas lietošanu" (turpmāk – Noteikumi Nr.999) 1., 2. un 6.punktu un norāda, ka īpašnieks ir atbildīgs par to, lai īrnieks līgumā noteiktajā termiņā veic maksājumus par patērēto dabasgāzi. Līdz ar to parādu atgūšanas prakse nav vērtējama kā netaisnīga pret īpašnieku (AS „Otto", turpmāk – Otto) par tā īrnieka parādu, tas ir, īpašnieks atbild par savu īrnieku.

Padome nav devusi LG solījumu sakarā ar parādu atgūšanas prakses atbilstību Konkurences likumam un nav piešķīrusi tiesības, kuru izmantošana būtu aizsargājama. Neviena no Padomes vēstulēm, uz kurām LG atsaucas kā paļāvību radošām, nav adresēta

LG. Vienā vēstulē sniegts skaidrojums Patērētāju tiesību aizsardzības centram (turpmāk – Centrs), otrā – ierosinājums grozīt normatīvo regulējumu Ekonomikas ministrijai un trešajā – atbildēts uz iesniegumu fiziskajai personai. Vēstulē Centram pausts vienīgi pieļāvums, ka LG darbībās, iespējams, nav konstatējams Konkurences likuma pārkāpums, savukārt vēstuļu Ekonomikas ministrijai un fiziskajai personai saturs apliecina to, ka Padome neatbalsta parādu pieprasīšanu jaunajam lietotājam.

Pārdevējs vai pircējs nevar ietekmēt nekustamā īpašuma cenu gadījumā, ja īpašums tiek pirkts izsolē, kā arī LG nav pamata iejaukties pārdevēja un pircēja līgumiskajās attiecībās – LG var prasīt parāda atmaksu no pārdevēja. No Noteikumu Nr.1048 41.punkta izriet, ka LG ir tiesīga noteikt lietotājam arī priekšapmaksu. Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas (turpmāk – Regulators) 2008.gada 27.februāra „Dabasgāzes tirdzniecības tarifu aprēķināšanas metodika" neparedz LG debitoru parādu iekļaušanu dabasgāzes tirdzniecības tarifā. No Noteikumu Nr.1048 86.punkta secināms, ka dabasgāzes padeves pārtraukšanas un atjaunošanas izdevumus LG var prasīt atsevišķi no tarifa.

LG iesniegtā rakstveida apņemšanās pildīt noteiktus tiesiskos pienākumus nenovērstu tās vairāku gadu garumā īstenotās prakses sekas tirgos, kuros jau radīta būtiska negatīva ietekme uz konkurences apstākļiem. Atbilstoši minētās apņemšanās būtībai attiecībā uz tajā paredzētajiem tiesiskajiem pienākumiem LG būtu arī iespēja turpināt pārkāpumu attiecībā uz jaunajiem lietotājiem, kuri ieguvuši īpašumu pirms rakstveida apņemšanās stāšanās spēkā. Taču minētais neatbilst Konkurences likuma 27.^{2}panta otrajai daļai, jo pilnībā un iespējami ātrāk nenovērš konkurences ietekmēšanu.

[2] 2013.gada 8.novembrī Administratīvajā apgabaltiesā saņemts LG pieteikums par Lēmuma atcelšanu. Pieteikums pamatots šādi.

[2.1] Padomes kompetencē nebija izvērtēt sabiedrisko pakalpojumu sniedzējas – LG – strīdu ar pakalpojuma saņēmējiem par dabasgāzes piegādes nosacījuma piemērošanu, jo šī darbība neietekmēja konkurenci un tās tiesiskumu uzrauga Regulators.

Padome lietas izskatīšanas gaitā secināja, ka LG neietekmēja konkurenci un tāpēc Konkurences likuma 13.panta pirmās daļas 3.punkts nav piemērojams, un līdz ar to LG ieskatā Padome arī atzina, ka LG neaizskāra konkurences intereses. Lēmums balstīts uz minētā panta pirmās daļas 4.punktu, un tādējādi Padome realizēja identisku interešu aizsardzību, ko jau nodrošina Regulators saskaņā ar likuma „Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem" 9.panta pirmās daļas 1.punktu.

Atbilstoši minētā likuma 7.panta pirmajai daļai un Enerģētikas likuma 88. un 95.pantam visus strīdus starp dabasgāzes lietotājiem un LG izskata Regulators, kas praktiski arī veica ilgstošu uzraudzību, pieņemot vairākus lēmumus un vienmēr LG rīcību atzīstot par tiesisku. Tostarp Eiropas Komisijas (turpmāk – EK) 2009.gada 24.februāra vadlīnijās norādīts, ka konkurenci uzraugošām iestādēm nav tiesību iejaukties situācijas noregulēšanā, ja citādi ir iespējams uzraudzīt patērētāju tiesību aizsardzību un sekmīgu iekšējā tirgus darbību.

Ne Eiropas Savienības Tiesa (turpmāk – EST), ne arī dalībvalstu tiesas nekad par ekspluatējošiem un prettiesiskiem nav atzinušas tādus noteikumus, kas vērsti vienīgi uz galalietotāju interešu aizsardzību un ko uzrauga regulētās nozares uzraugošā iestāde. Citādāk ir lietā IV/36.888 1998 *Football World Cup*, kad iestādes uzņēmumu neuzraudzīja, un tāpēc EK varēja realizēt kompetenci ekspluatējošas rīcības novēršanā. Savukārt lietā C-280/08 *P-Deutsche Telekom v Commission* regulētā uzņēmuma

komercdarbības uzraudzīšana no konkurences tiesību aspekta pieļauta, jo aizskartas konkurentu intereses (veiktas izstumjošas darbības).

Pirms Lēmuma pieņemšanas Padome vairākkārt neatzina savu kompetenci izvērtēt dabasgāzes piegādes nosacījuma tiesiskumu, kas bija saistīts ar Regulatora speciālo kompetenci attiecīgā strīda izvērtēšanā. Kā norādīts Padomes 2011.gada 21.jūnija vēstulē, no patērētājiem saņemtas vairākas sūdzības, taču Konkurences likums neparedz ierosināt lietu, pamatojoties uz fizisku personu, kas nav tirgus dalībnieki, iesniegumu pamata, jo LG darbības rezultātā nav ietekmēta konkurence.

[2.2] Tiesiskās paļāvības princips pilnībā izslēdz LG vainu, jo tā varēja paļauties ne tikai uz Padomes, bet arī Regulatora un Centra radīto paļāvību, ilgstoši izvērtējot un atzīstot LG dabasgāzes piegādes nosacījumu par tiesisku. Minētais izriet no valsts pārvaldes vienotības principa, jo iestādēm ir saistošs pienākums ņemt vērā citas valsts pārvaldes iestādes dotos solījumus, it īpaši Padomei, kuras piemērotās sankcijas ir pielīdzināmas krimināltatbildībai.

Kopš 2009.gada rudens Regulators ilgstoši, pieņemot vairāk nekā 70 lēmumus, atzina LG dabasgāzes piegādes nosacījuma piemērošanu par tiesisku, tas ir, LG nav pienākuma piegādāt dabasgāzi parādsaistību gadījumā. Arī Centrs atzina šo nosacījumu par tiesisku un atbilstošu patērētāju interesēm. Kā Padome norāda Centram 2011.gada 12.maija vēstulē, kas pielīdzināma uzziņai, LG darbībās nav konstatējams dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas pārkāpums. Līdz ar to Lēmumā par prettiesisku nevarēja atzīt dabasgāzes piegādes nosacījuma piemērošanu laika periodā, kad Padome noliedza savu kompetenci, un LG nevarēja rasties nelabvēlīgas sekas, tostarp tik liela naudas soda apmērā.

Kā atzīts Eiropas Savienības konkurences tiesībās, iestādei ir jāierobežo tās pilnvaras tādā veidā, lai nebūtu iespējama tiesību normu adresātam „pārsteidzošu" lēmumu pieņemšana, tostarp nosakot sankcijas situācijā, kad tiesību adresāts to objektīvi nevarēja paredzēt (lieta T-99/04 *AC-Treuhand AG v Commission*). Pat ja konkurenci uzraugošā iestāde konstatē iespējamu konkurences tiesību aizskārumu, kas iepriekš uzskatīts par tiesisku darbību, gadījumos, kad privātpersonai ir pastāvējusi tiesiskā paļāvība, izvērtējamā komersanta darbība ir nevis sodāma, bet gan atzīstama par tiesisku visā laika posmā (lieta C-681/11).

[2.3] Padome pirms Lēmuma pieņemšanas nenorādīja, ka tā iebilst arī pret LG dabasgāzes piegādes nosacījuma piemērošanu esošajiem īpašniekiem vai esošā īpašnieka jaunajam nomniekam attiecībā uz parādu, kas pastāv esošā īpašnieka nomniekam. Līdz ar to pārkāpts procesuālā taisnīguma princips, jo nav ievērotas LG tiesības izteikt viedokli, kā arī tās tiesības uz aizstāvību.

Arī 2013.gada 3.jūlija uzklausīšanas sēdē Padome neizteica iebildumus pret nomnieka gadījumu, un, kā redzams no LG 2013.gada 9.augusta rakstveida apņemšanās, kuras mērķis bija aptvert visus Padomes iebildumus, LG īrnieku un nomnieku gadījumus vērtēja pilnīgi identiski. Līdz ar to LG no Padomes puses ir tikusi maldināta.

[2.4] Lēmuma pieņemšanā piedalījās amatpersona, par kuras objektivitāti pastāv pamatotas šaubas, jo 2013.gada 2.septembrī Padomes priekšsēdētāja un padomes locekle intervijā ziņu aģentūrai BNS pauda viedokli, ka LG ir ļaunprātīgi izmantojusi dominējošo stāvokli. Minētais norāda, ka jau aptuveni mēnesi pirms Lēmuma pieņemšanas, pat neizvērtējot LG argumentus un pierādījumus lietā, tika uzskatīts, ka LG piemērotais dabasgāzes piegādes nosacījums pārkāpj likumu.

Uz minēto šaubu par ieinteresētību konkrētās lietas iznākumā pamatotību norāda arī

tas, ka vēl 2013.gada 3.jūlija uzklausīšanas sēdē no Padomes izteikumiem bija noprotams, ka lieta varētu tikt izbeigta, pamatojoties uz LG rakstveida apņemšanos. Taču uz LG 2013.gada 9.augusta rakstveida apņemšanos pārtraukt dabasgāzes piegādes nosacījuma piemērošanu Padomes komentāri vai jebkāda atbilde nav saņemta.

[2.5] LG ieskatā 2013.gada 3.jūlija uzklausīšanas sēdes protokolā nepareizi atspoguļota sēdes gaita un tajā pārrunātais. LG 2013.gada 23.jūlija labojumiem Padome nepiekrita, taču izsniegt sēdes audioprotokolu tā atteicās, norādot, ka tas ir izdzēsts. Līdz ar to LG liegtas tiesības iepazīties ar lietas materiāliem, kas ir būtisks procesuāls pārkāpums.

[2.6] Dabasgāzes piegādes nosacījums nepārkāpj Konkurences likuma 13.panta pirmās daļas 4.punktu, jo šajā normā paredzētais pārkāpums pastāv tikai tad, ja ir konstatējams pirmšķietams pārmērīgs netaisnīgums, otras darījuma puses (patērētāja) ekspluatācija un minētajam nav attaisnojuma.

Proti, dabasgāzes piegādes nosacījums nav uzskatāms par pārmērīgi nepamatotu vai netaisnīgu, jo LG rīcību uzraugošais Regulators vairāku gadu garumā to ir vērtējis un atzinis par likumīgu un pamatotu.

Ekonomikas ministrijas izstrādātie grozījumi Dzīvokļa īpašuma likumā nepārprotami nosaka, ka dzīvokļa ieguvējs būs atbildīgs par iepriekšējā lietotāja parādsaistībām. Līdz ar to likumdevējs vēlas atļaut to, ko Padome ar Lēmumu – aizliegt.

Līdzīgu LG piemēroto ieguvēja atbildības režīmu vēlas iedzīvināt arī Padome attiecībā uz saviem kreditoriem. Proti, ir plānoti grozījumi Konkurences likumā, kas paredz īpašuma ieguvēja atbildību par attiecīgā īpašuma iepriekšējā īpašnieka vai lietotāja saistībām, kas izriet no konkurences tiesību pārkāpuma. Aktīvu ieguvēja atbildība attaisnota atbilstoši ekonomiskās kontinuitātes principam, uz kādu balstīts arī dabasgāzes piegādes nosacījums.

Dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana Konkurences likuma 13.panta pirmās daļas 4.punkta izpratnē nevar pastāvēt, ja tiesības uz konkrēto rīcību paredz citu valstu tiesiskie regulējumi. Tā, piemēram, sabiedrisko pakalpojumu sniedzēja tiesības ierakstīt prioritāru liettiesisku ķīlu uz nekustamo īpašumu vai arī pieprasīt parādu no jaunā objekta īpašnieka ir atzīta Kanādas Ontario provinces, ASV Viskonsīnas štata un ASV Floridas štata normatīvajos aktos. Sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem ir plaša rīcības brīvība vērst tiesiskās aizsardzības līdzekļus pret īpašumu, kurā sniegti komunālie pakalpojumi.

[2.7] Lēmumā nav pamatots tas, ka īpašumu ieguvēji ekspluatēti tādā veidā, ka tie, iegādājoties īpašumu ar dabasgāzes parādu, nezināja par parāda vai tā apjoma esamību. Līdz ar to Padome neizpildīja pierādīšanas pienākumu, nekonstatējot pat vienu gadījumu, kad īpašuma ieguvējs būtu ekspluatēts.

LG ieskatā dabasgāzes piegādes nosacījums nenodara kaitējumu jaunajam īpašniekam, jo tie pirms īpašuma iegādes tiek informēti par konkrēto parādu un ir tiesīgi izvēlēties, vai pirkt konkrēto īpašumu. Ja pircējs izšķiras iegādāties īpašumu, attiecīgi tiek samaksāta cena, kas ir mazāka par īpašuma vērtību, kāda pastāvētu, ja parāds nebūtu. Proti, jaunais īpašnieks nopērk īpašumu ar „atlaidi", kas atspoguļo parāda apjomu, un iespēju, ka parādu vēl var samaksāt iepriekšējais īpašnieks. Samaksājot LG iepriekšējā saimnieka parādu, jaunais īpašnieks kompensē „atlaidi", ar kādu iegādāts īpašums pastāvošā parāda dēļ. Līdz ar to jaunajam īpašniekam netiek nodarīts kaitējums, un dabasgāzes piegādes nosacījums nav ekspluatējošs.

Jaunais ieguvējs zina, ka dabasgāze netiks pieslēgta parāda nesamaksāšanas gadījumā, un tas nav atkarīgs no normatīvā atbildības regulējuma. Tirgus dalībnieku un

lietotāju rīcību nosaka reāli dzīvē piemērotās sekas par konkrēto rīcību, nevis normatīvie akti. Tostarp, ievērojot to, ka kredītiestādēm un meitassabiedrībām (kas arī vērsušās Padomē ar sūdzībām) jau pastāv darījuma attiecības ar parādnieku un tās pārvalda daudz īpašumu, tās kā profesionālas īpašumu kompānijas ir pilnībā informētas par dabasgāzes piegādes nosacījumu.

[2.8] Padome nav pat analizējusi dabasgāzes piegādes nosacījuma attaisnojumus. Proti, to, ka šim nosacījumam ir leģitīma LG interešu aizsardzība un tas rada kopēju pozitīvu ekonomisko efektu.

Dabasgāzes piegādes nosacījuma leģitīmais mērķis ir atgūt LG pienākošos parādus, pret kuru arī pareizi ir veicama samērīguma pārbaude, nevis, kā to nepareizi vērtējusi Padome, pret dabasgāzes piegādes līguma mērķi – nepieciešamību nodrošināt dabasgāzes piegādi. Iepriekšējā īpašnieka parāda pieprasīšana no jaunā īpašnieka rada situāciju, ka jaunais īpašnieks par īpašumu maksā mazāku pirkuma maksu, kas tādējādi rada finansiālu zaudējumu iepriekšējam īpašniekam, kurš tādējādi tiek mudināts nokārtot parādsaistības.

Dabasgāzes piegādes nosacījums ir samērīgs, jo nepastāv mazāk aizskaroši instrumenti, kas ļautu atgūt parādus, un tas rada saprātīgu līdzsvaru starp LG un tās lietotāju interesēm. Ja LG bez dabasgāzes piegādes nosacījuma piemērošanas būtu jāatslēdz dabasgāze objekta pircējam, izveidotos netaisnīga situācija, jo pircējs par objektu iepriekšējam lietotājam – parādniekam samaksātu mazāku pirkuma maksu pastāvošā parāda dēļ.

Dabasgāzes piegādes nosacījuma piemērošana ievērojami efektivizē LG klientu norēķināšanos par tās piegādāto dabasgāzi, līdz ar to ietaupot parādu piedziņas izmaksas. Pretstatā citu nozaru uzņēmumiem, LG nav citu instrumentu, kas ļautu nodrošināt darījuma partneru saistību izpildi. Proti, LG nav iespēju izvēlēties klientus, jo tai ir pienākums piegādāt dabasgāzi kā sabiedrisko pakalpojumu, un nav iespēju izvēlēties maksājuma noteikumus, jo normās noteikts pienākums piegādāt dabasgāzi ar pēcmaksu (savukārt atbilstoši Noteikumu Nr.1048 64.punktam priekšapmaksu LG ir tiesīga noteikt tikai tad, ja jau pastāv maksājumu kavējums). LG nevar pārtraukt līguma izpildi, jo maksājuma kavēšanās gadījumā dabasgāzes piegādes pārtraukšana ir tehniski sarežģīta (uz atslēgšanas brīdi ir jāpārtrauc piegāde visiem kāpņu telpas vai mājas dzīvokļiem) un dārga (tik masveidīgas rīcības veikšanai LG nav pietiekamas kapacitātes, tostarp darbinieku un atslēgšanas lielajām izmaksām, un tas arī radītā tarifa sadārdzinājuma dēļ nebūtu izdevīgi patērētājiem, īpaši mazturīgajiem), savukārt tiesvedība parādu atgūšanā (civiltiesiskā ceļā) ir lēna un neefektīva (piemēram, maksātnespējas procesā LG atgūst tikai aptuveni 1 % no parāda summas).

[2.9] Dabasgāzes piegādes nosacījuma attaisnojums ir arī radīt kopēju pozitīvu ekonomisko efektu jeb veicināt patērētāju un sabiedrības labklājību. Nosacījums rada ievērojamu efektivitāti salīdzinājumā ar situāciju, ja tā piemērošana būtu liegta. Nosacījums samazina parāda apjomu, jo tas kā efektīvs piedziņas līdzeklis mudina parādniekus atmaksāt parādus. Minētā rezultātā tiek samazinātas arī parāda izmaksas, kas saistītas ar tā piedziņu (dabasgāzes atslēgšana objektā, tiesu izpildītāju pakalpojumi, administratīvie resursi u.tml.).

Dabasgāzes piegādes nosacījuma piemērošana neizslēdz tirgus dalībniekus no tirgus, kā arī nerada negatīvu ietekmi uz konkurenci. Padome nav konstatējusi kādu konkrētu tirgu, kurā nosacījums būtu ietekmējis konkurenci. Pat ja dabasgāzes piegādes nosacījums radītu kaitējumu objekta jaunajam īpašniekam, tas atsverams ar ieguvumu, kas tiek pārnests lētāku tarifu veidā uz LG klientiem, no kuriem lielākā daļa ir patērētāji.

Rezultātā samazinās arī tiesībsargājošo iestāžu iesaiste, kas savukārt nozīmē valsts budžeta un sabiedrības resursu ietaupījumu.

Pretēji Lēmumā norādītajam, Padome citās lietās, kas saistītas ar sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem, konstatējusi, ka parādu piedziņas izdevumi tiek iekļauti tarifos un sadārdzina tos, un līdz ar to tiek nodarīts tiešs kaitējums patērētājiem. Citastarp arī Lēmumā atzīts, ka parādu piedziņa var palielināt LG izdevumus un piedziņas izdevumi attiecas uz visiem lietotājiem. Padome atsaucas uz spēkā neesošu Regulatora 2008.gada 27.februāra „Dabasgāzes tirdzniecības tarifu aprēķināšanas metodiku" un izdara kļūdainus secinājumus, jo debitoru parādi netiek nošķirti kā atsevišķas izmaksas no ar piedziņu saistītajām izmaksām.

[2.10] Padomes secinājums, ka dabasgāzes piegādes nosacījums palielina parādu apjomu, jo lietotāji, apzinoties, ka par parādiem atbildēs jaunais īpašnieks, netiek motivēti maksāt par pakalpojumu, ir nepareizs, jo tiek ignorēts tas, ka parādnieks par sava īpašuma pārdošanu iegūst zemāku cenu pastāvošā parāda dēļ. Atbildība tiek uzlikta uz ieguvēju nevis kā ieguvēju, bet tikai kā instrumentu, lai pārnestu atbildības izmaksas uz atsavinātāju.

Parādu skaits un apjoms ir salīdzinoši neliels tieši tādēļ, ka LG piemēroja nosacījumu, kas mudināja parādniekus norēķināties laicīgi.

[2.11] Lēmums ir vismaz atceļams tiktāl, ciktāl tas attiecas uz turpmāk minētajiem nomnieka parādiem un krāpniecības gadījumiem:

1) ja dabasgāzes piegādes līgumu slēdz īpašnieks vai īpašnieka jaunais nomnieks, un pastāv šī esošā īpašnieka nomnieka parāds.

LG ieskatā potenciālais nomnieks netiek ekspluatēts, jo tas var iegūt pilnu informāciju par parādu, kā arī nomnieks var sevi aizsargāt ar attiecīgiem nomas līguma noteikumiem un to aizsargā Civillikuma noteikumi (2134.pants) par nomu. Savukārt īpašnieks var izvēlēties, ar kādu personu un uz kādiem noteikumiem slēgt nomas līgumu, tostarp pieprasīt no nomnieka drošības naudu un priekšapmaksu. No Civillikuma 864.panta izriet, ka norēķini par īpašuma komunālajiem pakalpojumiem jānes īpašniekam. Noteikuma piemērošana šajā gadījumā novērš ļaunprātīgu izvairīšanos no parāda samaksas, piemēram, nomas attiecību izbeigšana ar mērķi izvairīties no dabasgāzes atslēgšanas parāda dēļ un jauna nomnieka, kura ir ar īpašnieku saistīta persona, atrašana. Ar Lēmumu pārkāpts vienlīdzības princips, jo Padome šo aizliegumu neattiecina uz gadījumiem, kad parādu radījis esošā īpašnieka īrnieks. LG ieskatā nav ekonomiska pamata atšķirīgi attiekties pret nomnieku un īrnieku atbildību par komunālo pakalpojumu apmaksu;

2) ja dabasgāzes piegādes līgumu slēdz jaunais īpašnieks un pastāv iepriekšējā īpašnieka, kas ir jaunā īpašnieka radinieks, parāds.

Ar Lēmumu pārkāpts samērīguma princips, jo nav leģitīma pamata ierobežot LG kā sabiedrisko pakalpojuma sniedzējas tiesības atteikt piegādāt dabasgāzi personai, kura iegādājusies īpašumu no sava radinieka, kurš palicis parādā LG. LG tiesību ierobežošana pārsniedz šī ierobežojuma sniegto labumu sabiedrībai, kā arī parādnieki var bez nelabvēlīgām sekām periodiski atsavināt īpašumus saviem radiniekiem;

3) ja dabasgāzes piegādes līgumu slēdz jaunais īpašnieks – komercsabiedrība, un pastāv parāds, ko radījusi ar jauno īpašnieku saistītā persona Komerclikuma izpratnē.

Arī šajā situācijā jau norādītā iemesla dēļ nav leģitīma pamata ierobežot LG tiesības atteikt piegādāt dabasgāzi acīmredzami saistītām komercsabiedrībām, kuru saistības kritēriji paredzēti Komerclikuma 139.^{1}pantā.

[2.12] LG piemērotais naudas sods pārkāpj samērīguma un vienlīdzības principus, jo tas aprēķināts, pamatojoties uz LG kopējo apgrozījumu, lai gan dabasgāzes piegādes nosacījums tika piemērots ārkārtīgi mazai daļai lietotāju, kas veido tikai 0,03 % no LG kopējā apgrozījuma. Līdz ar to naudas sods aprēķināts, neņemot vērā konstatētā pārkāpuma apmēru un smagumu.

Gan EST, gan Padome ir samazinājušas naudas sodu, ja apgrozījums no tām precēm (vai darbībām), uz kurām attiecas pārkāpums, bija salīdzinoši mazs attiecībā pret apgrozījumu no tirgus dalībnieka kopējiem ieņēmumiem (piemēram, EST spriedums lietā T-77/92 *Paker Pen Ltd v Commission* un Padomes 2008.gada 9.janvāra lēmums lietā Nr.1815/07/05/27). Padomei naudas soda aprēķins bija jāsaista ar parādu apjomu, kuram tika piemērots nosacījums (1,65 %), vai arī ar apgrozījumu, ko LG ieguva no dabasgāzes tirdzniecības pakalpojuma objektos, uz kuriem attiecās nosacījums.

Padomes praksē (piemēram, Padomes 2012.gada 30.novembra lēmums lietā Nr.2336/10/03.02/12) naudas sods par pārkāpumu nav piemērots rīcībai, kurā Padome iepriekš nav saskatījusi Konkurences likuma pārkāpumu. Minētais piemērojams arī attiecībā uz LG, jo tai radīta pamatota paļāvība, ka Padome nav kompetenta izvērtēt dabasgāzes piegādes nosacījumu un nosacījums nepārkāpj Konkurences likumu.

Ne Eiropas Savienības, ne Latvijas konkurences tiesību praksē iepriekš par prettiesisku nav atzīta tāda veida rīcība kā LG, un līdz ar to naudas soda uzlikšana LG pārkāpj tiesiskās noteiktības principu, jo naudas sodu nevar uzlikt lietās, kurās būtiskie fakti ietver sarežģītas un jaunas juridiskās problēmas, kuru piemērošanai ne vadlīnijas, ne norādes nevar atrast jau pastāvošajā praksē. Šādos apstākļos EST un EK naudas sodu nepiemēro vai to piemēro simboliski (piemēram, lieta IV/33.218 *Far Eastern Freight Conference* un lieta T-86/95 *Compagnie générale maritime and Others v Commission*). Dabasgāzes piegādes nosacījuma piemērošanas brīdī konkurences tiesībās šāda rīcība nav tikusi atzīta par prettiesisku. Tieši pretēji, dabasgāzes piegādes nosacījumam līdzīga nosacījuma piemērošana atzīta par atbilstošu Konkurences likumam (Administratīvās apgabaltiesas 2012.gada 18.janvāra spriedums lietā Nr.A43003711).

Padome pamatojusi Lēmumu ar tādiem EST nolēmumiem (lieta 127/73 *Belgische Radio ne Televisie v SV SABAM and NV Fonior* un lieta 27/76 *United Brands and United Brands Continentaal BV v Commission*), kuriem nav līdzības ar dabasgāzes piegādes nosacījumu, kas LG ieskatā papildus apliecina tiesu prakses, kas sniegtu vērtējumu tādām juridiskām problēmām, kas ir būtiskas dabasgāzes piegādes nosacījuma izvērtējumam, neesamību.

LG noteiktais sākotnējais naudas sods 0,75 % apmērā pārkāpj vienlīdzības principu, jo Padome citās lietās par daudz smagākiem dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas pārkāpumiem ir piemērojusi par trešdaļu mazāku (0,50 % apmērā) sākotnējo naudas sodu (piemēram, Padomes 2012.gada 22.jūnija lēmums lietā Nr.714/11/03.01./8, 2008.gada 10.decembra lēmums lietā Nr.p/08/05/16 un 2008.gada 9.janvāra lēmums lietā Nr.839/07/05/15). LG darbības nav izstumjošas un nav vērstas uz monopolizēšanu (tas ir, uz tirgus varas iegūšanu kādā citā tirgū vai tirgus varas nostiprināšanu tajā pašā tirgū). Savukārt Lēmumā norādītais kaitējums nav pamatots, jo pat nav konstatēts tirgus, kurā konkrētais kaitējums būtu radies.

Vienlīdzības princips pārkāpts arī tāpēc, ka Padome naudas soda samazināšanā neņēma vērā to, ka LG lietas izpētes laikā izteica apņemšanos pārtraukt dabasgāzes piegādes nosacījuma piemērošanu. Padomes prakse citās lietās ir atšķirīga (piemēram, Padomes 2009.gada 24.marta lēmums Nr.E02-8, 2009.gada 18.jūnija lēmums lietā

Nr.2146/08/10/8, 2009.gada 22.oktobra lēmums lietā Nr.2613/08/05/30 un 2012.gada 10.februāra lēmums lietā Nr.1521/10/03.02./5).

Attiecībā uz rūpnieciskajiem uzņēmumiem Padome kļūdaini konstatējusi, ka šī uzņēmumu grupa veido tikai 67 % no LG apgrozījuma. Padome patvaļīgi vadījusies no lietotāju kvalifikācijas, kas prezentācijas nolūkos iekļauta LG gadagrāmatā un pilnībā neatspoguļo ekonomiski reālo LG klientu dalījumu kategorijās. Atbilstoši Regulatora apstiprinātajiem tarifiem LG klienti iedalāmi vismaz astoņās konkrēto preču tirgos, līdz ar to rūpnieciskie lietotāji, uz kuriem neattiecās dabasgāzes piegādes nosacījums, veidoja 84,75 %.

Dabasgāzes piegādes nosacījums bija pieļaujams saskaņā ar speciālo regulējumu, kā arī tā piemērošanu atļāva Regulators, kas uzskatāms par LG atbildību mīkstinošu apstākli un ko Padome neņēma vērā, jo samazināja naudas sodu tikai par jau iepriekš minētajiem 67 %. Citās lietās, kurās attiecīgā darbība bija vismaz daļēji pieļaujama saskaņā ar normām, naudas sods piemērots simboliski (piemēram, EK lietā COMP/C-1/36.915 Deutsche Post AG, EST apvienotajās lietās 40/73 līdz 48/73, 50/73, 54/73 līdz 56/73, 111/73, 113/73 un 114/73 *Suiker Unie UA and Others v Commission*).

[3] 2013.gada 14.novembrī Administratīvajā apgabaltiesā saņemts Otto pieteikums par Lēmuma rezolutīvās daļas 3.punkta atcelšanu. Pieteikums pamatots šādi.

[3.1] Otto nepiekrīt Lēmuma rezolutīvās daļas 3.punktā noteiktajiem izņēmumiem, kad uzskatāms, ka LG prakse ir pieļaujama, jo Padomes vienlaikus konstatētais, ka ir pārkāptas Konkurences likuma normas un ka pret noteiktām personām šīs normas nav pārkāptas, ir pretēji tiesību būtībai.

[3.2] Padome norāda, ka izņēmuma gadījumos jaunajam lietotājam var pastāvēt līdzatbildība par iepriekšējā lietotāja parāda samaksu, taču nenorāda, ko izprot ar „līdzatbildību".

Saistību kopdalībnieku savstarpējās attiecībās regulē Civillikums, kura 1672.pants nosaka solidāru saistību ar līgumu, testamentu vai likumu. Enerģētikas likums solidāru saistību starp LG un jauno lietotāju, un iepriekšējo lietotāju neparedz. Līgums par dabasgāzes piegādi ir divpusējs, un jaunais lietotājs, īpašnieks vai nomnieks nav šī līguma trešā puse, kura uzņemtos solidāras (maksājuma) saistības. Līdzatbildība arī nedod tiesības piemērot konkrēto parādu atgūšanas praksi, jo līdzatbildību strīda gadījumā nosaka tiesas spriedums.

[3.3] Padome sadalījusi lietotājus grupās: nomnieks, pārvaldnieks, jaunais īpašnieks, iepriekšējais īpašnieks, īrnieks, izīrētājs, pārvaldnieks u.c., taču likumdevējs šādu sadalījumu nav veicis, nosakot Enerģētikas likumā tikai vienu grupu – enerģijas lietotājs (fiziskā vai juridiskā persona, kas no energoapgādes komersantiem pērk un savām vajadzībām patērē konkrētā veida enerģiju vai kurināmo vai lieto to energoapgādē vai cita veida komercdarbībā).

Kā atsevišķs enerģijas lietotājs minēts vienīgi īrnieks, piemēram, Noteikumu Nr.1048 76.punktā. Līdz ar to Padome veikusi tiesību normu paplašinātu interpretāciju un nepareizu pielietošanu.

[3.4] Padome, veicot sadalījumu lietotāju grupās, piemērojusi Civillikuma un Noteikumu Nr.1048 normas, taču nav interpretējusi Civillikuma, Enerģētikas likuma un Noteikumu Nr.1048 normas kopsakarā ar likumu „Par dzīvojamo telpu īri" un Noteikumiem Nr.999.

Padome neņēma vērā, ka likumdevējs ne tikai atsevišķi regulē izīrētāja un īrnieka īres tiesiskās attiecības, bet arī ar normām nosaka attiecības starp īrnieku, izīrētāju un

pakalpojumu sniedzēju, nosakot to tiesības, pienākumu un atbildības robežas. Likuma „Par dzīvojamo telpu īri" 11.^{3}panta trešā daļa paredz, ka īrnieks ir tiesīgs patstāvīgi norēķināties ar pakalpojumu sniedzēju par saņemtajiem pakalpojumiem. Noteikumi Nr.999 paredz, ka saņemto pakalpojumu samaksas kārtību un termiņus nosaka dzīvojamo telpu īres līgumā, ievērojot normatīvo aktu prasības: 1) dzīvojamo telpu īres līgumā izīrētājs ar īrnieku vienojas, par kuriem pakalpojumiem īrnieks norēķinās patstāvīgi un par kuriem – ar izīrētāja starpniecību, ievērojot noteiktos termiņus; 2) līgumā par konkrēta pakalpojuma sniegšanu pakalpojuma sniedzējs vienojas ar pakalpojuma saņēmēju par pakalpojuma samaksas kārtību un termiņiem.

Līdz ar to viens no priekšnosacījumiem, lai iestātos sekas Noteikumu Nr.999 kārtībā, ir dzīvojamās telpas īres īguma nosacījumi par norēķinu kārtību. Ja izīrētājs ar īrnieku vienojas, ka īrnieks veic patstāvīgus maksājumus, tad arī, pamatojoties uz dzīvojamās telpas īres līgumu, LG slēdz dabasgāzes piegādes līgumu ar īrnieku. Pretējā gadījumā ar izīrētāju LG līguma nav un izīrētāja solidāro atbildību likums „Par dzīvojamo telpu īri" neparedz.

[3.5] Noteikumu Nr.999 6.punkts, kas paredz izīrētāja tiesības pieprasīt informāciju par maksājumiem, nerada izīrētajam pienākumu veikt maksājumu par īrnieka parādu.

Pienākumu veikt maksājumu par sniegtajiem pakalpojumiem paredz minēto noteikumu 3.punkts, kurš paredz izīrētāja atbildību par maksājumiem tikai gadījumā, kad izīrētājs ir starpnieks starp īrnieku un pakalpojumu sniedzēju, un 25.punkts, kurš paredz, ka izīrētājs sedz izdevumus par pakalpojumiem, kas attiecas uz neizīrētām un neiznomātām dzīvojamās mājas telpām un telpu grupām.

Pārējos gadījumos uz izīrētāju negulstas pienākums veikt maksājumus par īrnieka parādiem.

[3.6] LG ne tikai izmanto savu monopolstāvokli ļaunprātīgi pret jauniem lietotajiem, īpašniekiem un nomniekiem, bet arī izmanto īpašnieku nekustamos īpašumus savas saimnieciskās darbības nodrošināšanai. Taču tiesību normas neparedz, ka šāda izmantošana ir bezmaksas.

[4] Paskaidrojumos Administratīvajai apgabaltiesai atbildētāja norāda, ka LG un Otto pieteikumus neatzīst, pamatojoties uz Lēmumā minētajiem un tostarp šādiem apsvērumiem.

[4.1] Attiecībā uz LG pieteikumu Padome norāda, ka atbilstoši Konkurences likuma 5.panta pirmajai daļai, 6.panta pirmajai daļai un 8.panta pirmajai daļai Padome pieņem lēmumus konkurences lietās un ir kompetentā iestāde lēmumu pieņemšanā par minētā likuma 13.panta pirmās daļas pārkāpumiem. Tas, ka LG ir regulētā sabiedrisko pakalpojumu sniedzēja, uz to attiecas nozares likums „Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem" un tās darbību uzrauga arī Regulators, neatceļ un neierobežo Konkurences likuma piemērošanu. LG ir tirgus dalībnieks Konkurences likuma izpratnē, un tai ir jāievēro dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas aizliegums. Turklāt arī likums „Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem" neļauj piemērot parādu atgūšanas praksi.

Padome nekad nav atzinusi, ka tai nebūtu tiesības izskatīt strīdus par Konkurences likuma pārkāpumiem. Lai gan tā tikai atsevišķos gadījumos nerosināja izpētes lietu vai norādīja uz iespēju vērsties ar sūdzību Regulatorā, tomēr arī šāda strīdus atrisināšanas iespējamība nemaina un neietekmē Padomes kompetenci izskatīt konkurences strīdus. Padome katrā konkrētajā gadījumā izvērtē, vai ir pietiekams pamats rosināt pārkāpuma lietu un vai tas ir atbilstošākais līdzeklis konkrēto strīdu atrisināšanai.

Lietotāju parādi radās LG brīvas izvēles un rīcības rezultātā, ārpus normatīvā regulējuma piemērojot parādu atgūšanas praksi. Vienlaicīgi atbildība par civiltiesisko zaudējumu nodarīšanu Konkurences likuma pārkāpumu rezultātā ir jebkura dominējošā stāvoklī esoša tirgus dalībnieka risks, no kura tas nav pasargāts, izdarot pārkāpumu.

Parādu atgūšana no lietotājiem, kuri tos konkrēti radījuši un ir atbildīgi par to samaksu, LG nekad nav tikusi liegta. Tās savlaicīga un konkurences apstākļiem adekvāta parādu piedziņa neļautu lietotājiem ilglaicīgi akumulēt parādus, kuri vairs nav samērojami ar to spēju maksāt vai var novest līdz maksātnespējai.

[4.2] Kā atzīts Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta (turpmāk – Augstākā tiesa) 2013.gada 6.novembra spriedumā lietā Nr.SKA-676/2013, parādu atgūšanas prakse ir netaisnīgs tirdzniecības noteikums atbilstoši Konkurences likuma 13.panta pirmās daļas 4.punktam.

Parādu atgūšanas prakses samērīgums nav vērtējams atbilstoši LG nepieciešamībai atgūt parādus, un lietā vērtēta parādu atgūšanas prakses piemērošana pret jaunajiem lietotājiem, nevis – iepriekšējiem. Parādu atgūšanas prakses samērīguma pārbaude izdarāma, iepriekšējo lietotāju parādu samaksas nodrošināšanu pretstatot jauno lietotāju tiesībām noslēgt dabasgāzes piegādes līgumu. Iepriekšējo lietotāju parādu atgūšanu jāveic patstāvīgi.

Padome nekonstatēja objektīvu attaisnojumu īpašnieka līdzatbildībai par nomnieka parāda samaksu. Savukārt atsevišķu lietotāju krāpniecisko shēmu, kā to raksturo LG, apkarošana ar pašas radītām metodēm nav pamatota, jo tādējādi tā iejaucas civiltiesisko seku novēršanā ārpus apjoma, kāds tiesiski savietojams ar normatīvo regulējumu (*sk. Administratīvās apgabaltiesas 2013.gada 13.decembra lēmumu šajā lietā*). Būtiski, vai lietotājus var atzīt par vienu tirgus dalībnieku, un apstāklis, ka kāda persona ir saistīta ar citu, nerada pietiekamu pamatu atzīt, ka abas personas automātiski veido nošķirtu vienotu ekonomisko vienību, kuru var definēt kā atsevišķu tirgus dalībnieku. Savukārt LG argumentācija attiecībā uz radinieku atbildības robežu ir neloģiska un nonāk pretrunā ar iepriekš minētajā Augstākās tiesas spriedumā atzīto. Pienākums maksāt parādu rodas uz līguma pamata, nevis uz radniecības saišu pamata. Ignorējot minēto principu, LG sevi nostāda absolūtā kreditora statusā, ko tai ļāva līdz Lēmuma pieņemšanai tās absolūtās dominances stāvoklis dabasgāzes mazumtirdzniecības tirgū Latvijas teritorijā.

Parādu atgūšanas prakses piemērošanas novērtējumā Padome vadījās pēc Eiropas Savienības konkurences tiesību prakses, EST un Augstākās tiesas judikatūras. Ne Padomei, ne tiesai nav pienākums vērtēt parādu atgūšanas praksi atbilstoši pierādīšanas standartam. Savukārt LG norādītais likumprojekts „Grozījumi Dzīvokļu īpašuma likumā" neatļaus parādu atgūšanas prakses piemērošanu, un tie neattiecas uz Lēmumu vai tajā konstatēto pārkāpuma periodu un negroza konstatēto pārkāpumu vai pienākumu to novērst.

Dabasgāze nav pakalpojums, par kura nodrošināšanu dzīvojamā mājā esošie dzīvokļu īpašnieki (dabasgāzes lietotāji) lemj kopīgi. Par dabasgāzes piegādi dzīvokļa īpašumam katrs īpašnieks lemj individuāli, neatkarīgi no citiem īpašniekiem. Dabasgāzes piegādes nenodrošināšana vienam dzīvokļa īpašumam nekavē un neietekmē dabasgāzes piegādi citam dzīvokļa īpašumam vai gazificētajiem objektiem kopumā. Nemaksāšana par dabasgāzi vienā dzīvojamās mājas dzīvokļa īpašumā nerada negatīvās sekas vai finansiālo slogu citiem dzīvokļu īpašumu īpašniekiem vai dabasgāzes lietotājiem kopumā. Minētais atbilst Augstākās tiesas 2013.gada 6.novembra spriedumā lietā Nr.SKA-676/2013 atzītajam. Savukārt likumprojektā paredzētā kārtība, saskaņā ar kuru jaunais dzīvokļa

īpašnieks pārņem iepriekšējā īpašnieka saistības, neattiecas uz dabasgāzes piegādi dzīvokļa īpašumam. Atbildība par norēķināšanos par dabasgāzi izriet no brīža, kad jaunais lietotājs noslēdz līgumu.

Grozījumi Konkurences likumā paredz tiešā pārkāpēja vai tā patstāvīgās saimnieciskās darbības vienības ieguvēja atbildību par tiešā pārkāpēja konkurences tiesību pārkāpumiem un uzliktā naudas soda samaksu. LG kļūdaini uzdod valsts varas piemērotā soda neizbēgamības principa ietvaros tapušos grozījumus par civiltiesisko atbildību un tās rašanās un piemērošanas robežām.

[4.3] Padome atsaucas uz Konkurences likuma 26.panta sestajā un septītajā daļā paredzēto un uzskata, ka likums uzliek pienākumu paziņot procesa dalībniekam, ka ir iegūta informācija, kas nepieciešama lēmuma pieņemšanai, taču neparedz informēt procesa dalībnieku pirms lēmuma pieņemšanas par Padomes apsvērumiem kopumā vai obligāti visiem apsvērumiem.

Tiesības tiek realizētas, ja procesa dalībniekam tiek nodrošināta iespēja iepazīties ar lietu, kurā var iegūt informāciju par noskaidrotajiem faktiem un eventuāli piemērojamām normām (*sk. Augstākās tiesas 2011.gada 5.oktobra rīcības sēdes lēmumu lietā Nr.SKA-807/2011*). Atbilstoši Konkurences likuma 26.pantam mutiska procesa dalībnieka uzklausīšana nav obligāti nodrošināma. Padome katrā konkrētajā gadījumā veic mutisko uzklausīšanu pēc sava ieskata, ja tā ir lietderīga. Minētā norma neparedz arī vairākkārtēju uzklausīšanu, rakstveida vai mutvārdu (*sk. Augstākās tiesas 2011.gada 29.augusta lēmumu lietā Nr.SKA-851/2011*).

Pamatojoties uz minēto, arī LG iebildumi par neskaidrību jautājumā par nomnieka parāda uzspiešanu jaunajiem lietotājiem ir nepamatoti. Lietas materiāli satur ziņas par parādu atgūšanas prakses piemērošanu, tostarp par nomnieka parādu, un arī Padomes paziņojumā LG aptverti visi tās klienti, kuriem pieder vai kuri valda vai lieto gazificēto objektu – arī esošie īpašnieki un jaunie nomnieki, kuriem piemēro parādu atgūšanas praksi par iepriekšējā nomnieka parādu. Par minēto LG sniegusi arī savu paskaidrojumu, un attiecīgi Padomes paziņojumā izdarīti secinājumi, kā vienīgo attaisnojošo izņēmumu minot īrnieka gadījumu.

Mutiskās uzklausīšanas laikā Padome vienīgi uzklausa tirgus dalībnieku un atsevišķus iebildumus ne apspriež, ne īpaši izceļ. Uzklausīšana tika protokolēta, un tās protokols saskaņots ar LG un pievienots lietas materiāliem. Lietas materiāliem pievienota arī LG mutiskās uzklausīšanas prezentācija, līdz ar to pat pārsniedzot nodrošināmo uzklausīšanas apjomu.

Atbilstoši Konkurences likuma 5.panta pirmajai daļai Padome ir koleģiāla iestāde, un Lēmums pieņemts, ievērojot procesuālā taisnīguma principu trīs Padomes locekļu sastāvā. Padomes priekšsēdētājas atsevišķs izteikums nevieš šaubas par Padomes objektivitāti kopumā. Padome ir tiesīga informēt sabiedrību un mēdijus par konkrētu lietu izmeklēšanas gaitu un atbildēt uz jautājumiem par lietā konstatētajiem pierādījumiem. Ievērojot to, ka lietas izmeklēšanas gaitā saņemti vairāku privātpersonu iesniegumi, informēta arī sabiedrība.

[4.4] Naudas sods noteikts atbilstoši Ministru kabineta 2008.gada 29.septembra noteikumiem Nr.796 „Kārtība, kādā nosakāms naudas sods par Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā un 13.pantā paredzētajiem pārkāpumiem" (turpmāk – Noteikumi Nr.796) kopsakarā ar Administratīvā procesa likuma (turpmāk – APL) 66.panta pirmajā daļā noteiktajiem lēmuma satura noteikšanas pamatprincipiem.

LG izdarītais pārkāpums ir smags pārkāpums atbilstoši tā raksturam un Noteikumu

Nr.796 15.punktam. LG ir vienīgā dabasgāzes piegādātāja Latvijā ar 100 % tirgus daļu dabasgāzes mazumtirdzniecības tirgū un 442 000 klientiem. Tās īstenotā parādu atgūšanas prakse no 2009.gada radīja konkurences kavēšanu vairākos konkrētajos tirgos, kas minēti Lēmumā, un potenciāli varēja ietekmēt konkurenci ikvienā konkrētajā tirgū, kurā tiek izmantota LG piegādātā dabasgāze. LG bija pārkāpuma iniciatore un tai bija aktīva loma pārkāpuma izdarīšanā, jo LG patstāvīgi ieviesa parādu atgūšanas praksi un piemēroja to attiecībā pret dabasgāzes lietotājiem. Faktiski tās pārkāpuma ietekme bija plašāka, jo ne visi jaunie lietotāji vienlaicīgi slēdza arī cesijas līgumus par iepriekšējo lietotāju parādiem. Savukārt potenciāli parādu atgūšanas prakse varēja skart jebkuru dabasgāzes lietotāju, jo LG to piemēroja universāli.

Naudas sods noteikts no LG 2012.gada neto apgrozījuma, pamatojoties uz Konkurences likuma 14.panta otrās daļas 1.punktu un Noteikumu Nr.796 3.punktu. LG argumentiem attiecībā par EK praksi nav nozīmes, jo katra dalībvalsts nauda soda noteikšanas procesu nacionālā līmenī regulē patstāvīgi.

Dominējošā stāvoklī esoša tirgus dalībnieka ekspluatējoša rīcība, par kādu ir atzīta LG parādu atgūšanas prakse, ir bijusi vienmēr aizliegta saskaņā ar Konkurences likuma 13.panta pirmo daļu. Apstāklis, ka LG ar Lēmumu pirmo reizi sodīta par minētā likuma pārkāpumu, nevar pamatot atbrīvošanu no atbildības vai pārkāpuma lietas izbeigšanu tādā veidā, kā to prasīja LG. Tās patstāvīgā rīcība attiecībā uz parādu atgūšanas prakses saskaņošanu un centieniem to integrēt tiesību sistēmā liecina, ka LG apzinājās parādu atgūšanas prakses iespējamo problemātisko raksturu un arī prettiesiskumu.

Atbildības apmēru vai naudas soda samazinājumu nenoteic matemātiski (*sk. Augstākās tiesas 2011.gada 4.oktobra rīcības sēdes lēmumu lietā Nr.SKA-798/2011*). Padome, nosakot galīgo sodu, ņēma vērā, ka, neskatoties uz parādu atgūšanas prakses universālo piemērošanu, piemēram, enerģētikas sektorā, kas aizņem būtisku daļu no realizētā dabasgāzes apjoma mazumtirdzniecībā, parādu atgūšanas prakses faktiskie piemērošanas gadījumi netika konstatēti. Pastāv arī izņēmuma gadījumi, kuros parādu atgūšana netiek uzskatīta par dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu. Tāpēc Padome samazināja aprēķināto naudas sodu par trešdaļu. Līdzīgi Padome samazināja aprēķināto naudas sodu vēl par trešdaļu, jo Regulators iepriekš vērtēja un daļēji pieļāva parādu atgūšanas praksi.

[4.5] Atbilstoši Konkurences likuma 5.panta pirmajai daļai un 6.panta pirmajai daļai Padome ir deleģēta piemērot minēto likumu un uzraudzīt, kā tiek ievērots dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas aizliegums. Dominējošo stāvokli un tā izmantošanas ekspluatējošo raksturu Padome noteic saskaņā ar Konkurences likumu, nevis Civillikumu, Enerģētikas likumu vai likumu „Par dzīvojamo telpu īri". Piemērojot Konkurences likuma 13.panta pirmo daļu, Padome pārbauda, vai tirgus dalībnieks atrodas dominējošā stāvoklī konkrētajā tirgū un vai tā rīcība un realizētā prakse ir vai nav attaisnojama.

Lēmumā konstatēts, ka LG atrodas dominējošā stāvoklī un uz parādu atgūšanas praksi attiecināma Konkurences likuma 13.panta pirmā daļa, kā arī vērtēts, cik lielā mērā parādu atgūšanas prakse uzskatāma par neattaisnojošu un ļaunprātīgu dominējošā stāvokļa izmantošanu.

[4.6] Attiecībā uz Otto pieteikumu, Padome norāda, ka Otto pievienojas Lēmumam, bet faktiski lūdz grozīt Padomes uzliktā tiesiskā pienākuma saturu un izpildes apjomu. Taču Otto nav pamatoti ieinteresētā persona izteikt šādu prasījumu, jo Konkurences likums neparedz sūdzības iesniedzēja tiesības prasīt Padomei noteikta veida tiesisko seku piemērošanu pret iespējamo pārkāpēju (*sk. Augstākās tiesas 2012.gada 17.decembra*

spriedumu lietā Nr.SKA-369/2012). Otto kā sūdzības iesniedzēja loma lietas izpētes uzsākšanā nav pamats, lai konstatētu subjektīvās tiesības prasīt tiesiskā pienākuma grozīšanu, kas vērsts pret LG (*sk. turpat*).

Pamatojoties uz APL 282.panta 2.punktu, Padome lūdz izbeigt tiesvedību lietā, kas ierosināta, pamatojoties uz Otto pieteikumu.

[5] Ar Administratīvās apgabaltiesas tiesneses 2014.gada 27.februāra lēmumu administratīvās lietas Nr.A43017613 un Nr.A43017713 apvienotas vienā tiesvedībā, piešķirot apvienotajai lietai Nr.A43017613.

[6] Paskaidrojumos Administratīvajai apgabaltiesai LG norāda, ka Otto pieteikums ir nepamatots un noraidāms, balstoties uz šādiem apsvērumiem.

[6.1] Otto nav subjektīvo tiesību lūgt pārvērtēt tiesiskos pienākumus, jo tā nav pamatoti ieinteresētā persona lietā. Atbilstoši tiesu praksei Konkurences likums neparedz Otto tiesības prasīt Padomei noteikta veida tiesisko seku piemērošanu pret iespējamo pārkāpēju. Otto darbības administratīvajā procesā iestādē nenozīmē, ka tai ir arī tiesības iesniegt pieteikumu par Lēmuma grozīšanu. Konkurences likuma 20.panta pirmajā daļā paredzētas Otto tiesības vērsties vispārējās jurisdikcijas tiesā par iespējamajiem Konkurences likuma pārkāpumiem, tādējādi ierobežojot Lēmuma pārsūdzēšanu.

Otto nav arī pamatojusi šādu tiesību pastāvēšanu, un, kā izriet no tās pieteikuma, Lēmums tiek pārsūdzēts tikai specifiskā daļā – tiktāl, ciktāl tas neparedz tiesiskos pienākumus attiecībā uz LG tiesībām atteikties piegādāt dabasgāzi īpašuma īpašniekam vai jaunajam īrniekam, ja pastāv iepriekšējā īrnieka parādsaistības. Otto nav norādījusi, kā Lēmums ietekmē to, proti, nav pierādījumu tam, ka Otto pieder kādi nekustamie īpašumi, ka šādu īpašumu lietošanas tiesības ir piešķirtas trešajām personām, ka starp Otto un šīm trešajām personām pastāv īres tiesiskās attiecības (nevis noma), ka par Otto piederošajiem īpašumiem pastāv parāds par dabasgāzi, un ka uz šiem īpašumiem nav attiecināms neviens no tiesisko pienākumu izņēmumiem.

Otto pieteikums ir populārsūdzību (*actio popularis*), kas bija atsakāma, pamatojoties uz APL 191.panta pirmās daļas 8.punktu. LG, pamatojoties uz APL 282.panta 2.punktu, lūdz izbeigt tiesvedību lietā.

[6.2] LG tiesības atteikties piegādāt dabasgāzi īrnieka parādsaistību gadījumā ir tieši paredzētas Noteikumos Nr.1048, kas nepieļauj dabasgāzes piegādes turpināšanu konkrētajam īpašniekam attiecīgajā gazificētajā objektā vai īpašnieka jaunajam īrniekam, ja pastāv īpašnieka vai tā iepriekšējā īrnieka parāds par dabasgāzi.

Atbilstoši Oficiālo publikāciju un tiesiskās informācijas likuma 9.panta sestās daļas 2.punktam vispārējo tiesību normu piemēro tiktāl, ciktāl to neierobežo speciālā tiesību norma. Ņemot vērā, ka atbilstoši Enerģētikas likuma 42.^{1}pantam tiesības noteikt norēķinus par dabasgāzi, kā arī tās piegādes un lietošanas noteikumus ir Ministru kabinetam, izvērtējot Otto tiesiskos pienākumus, vispirms ir piemērojamas Noteikumu Nr.1048 speciālās tiesību normas, tostarp 76.punkts, kas noteic, ka ikvienam gazificētā objekta īpašniekam (arī Otto) pat, ja tas pats nav dabasgāzes lietotājs, bet ir izīrējis gazificēto objektu citai personai, ir saistoši 36.punktā paredzētie pienākumi. Noteikumu Nr.1048 36.5.punkts paredz, ka gazificētā objekta īpašnieka pienākums ir izdarīt maksājumus līgumā noteiktajos termiņos un apmērā.

Ņemot vērā tiesiskajā regulējumā paredzēto īpašnieku līdzatbildību par īrnieku neveiktajiem norēķiniem, situācijā, ja saņemts lūgums par gāzes piegādi no īpašnieka, LG

ir tiesības rīkoties analoģiski kā norādīts Noteikumu Nr.1048 86.punktā, proti, Otto vai tā jaunajiem īrniekiem ir tiesības turpināt saņemt dabasgāzi konkrētajā gazificētajā objektā pēc tam, kad ir izpildītas saistības par iepriekš saņemto dabasgāzi.

Minēto apstiprina arī Administratīvās apgabaltiesas 2013.gada 6.marta spriedums lietā Nr.A43012211 un Padomes Lēmumā pamatoti uzskatītais, ka Noteikumu Nr.1048 pašreizējā redakcijā tā nemaz nebūtu tiesīga noteikt LG pienākumu piegādāt dabasgāzi Otto norādītajā gadījumā.

Atšķirībā no LG, kura nevar izvēlēties, vai slēgt līgumu ar īrnieku vai īpašnieku, gazificētā objekta īpašnieki atbilstoši Noteikumiem Nr.999 (2.1. un 6.punkts) var izvēlēties, vai tieši norēķināties ar LG vai arī piešķirt šādas tiesības saviem īrniekam. Tādējādi Otto ir nodrošinātas tiesības efektīvi aizsargāt savas intereses un kontrolēt savus īrniekus.

Gazificēto objektu īpašniekiem atbilstoši Noteikumiem Nr.999 (7.punkts) ir arī tiesības pieprasīt nodrošināt piekļuvi dabasgāzes iekārtām un pārtraukt īres līgumu, ja netiek pildītas likumiskās prasības. LG norāda, ka ir ierosinātas vairākas administratīvā pārkāpuma lietas pret Otto, jo tā, rīkojoties pretēji Noteikumu Nr.1048 78.punktam, nav izpildījusi ēkas īpašniekam noteikto pienākumu nodrošināt LG pārstāvju iekļūšanu Otto piederošajos īpašumos dabasgāzes piegādes skaitītāju kontrolei un dabasgāzes padeves pārtraukšanai. Līdz ar to ir absurdi Otto pārmetumi par LG rīcību, kas it kā novilcina dabasgāzes padeves pārtraukšanu parādniekiem. Tieši Otto vainas dēļ LG pārstāvji vēl joprojām nevar iekļūt vairākos šim komersantam piederošajos gazificētajos objektos.

Turklāt, kā atzīts jau minētajā Administratīvās apgabaltiesas 2013.gada 6.marta spriedumā lietā Nr.A43012211, gazificēto objektu īpašnieki gūst ekonomisku labumu no piegādātās dabasgāzes, proti, palielinās īpašuma vērtība. Apmierinot Otto pieteikumu, tiktu izjaukta līdzšinējā tiesiskā kārtība, kad gazificētā objekta īpašnieki uzņemas līdzatbildību par norēķinu uzraudzību. Otto un citi īpašnieki nebūtu motivēti uzraudzīt savu īrnieku norēķinus, pieļaujot ekonomiskā labuma gūšanu no sava īpašuma bez jebkādas atbildības.

[7] Tiesas sēdē LG pārstāvji LG pieteikumu uzturēja, pamatojoties uz tajā minētajiem motīviem, kā arī sniedza papildu motivāciju, kas pieteikumā nebija ietverta; Otto pieteikumu uzskatīja par nepamatotu, un lūdza izbeigt tiesvedību lietas daļā, kas ierosināta, pamatojoties uz Otto pieteikumu.

Otto pārstāve uzturēja Otto pieteikumu, pamatojoties uz tajā norādītajiem motīviem.

Padomes pārstāvji LG un Otto pieteikumus neatzina uz Lēmumā minētajiem motīviem.

Motīvu daļa

[8] Pārbaudījusi lietas materiālus un noklausījusies administratīvā procesa dalībnieku paskaidrojumus, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka LG un Otto pieteikumi nav pamatoti.

[9] Pārbaudot Lēmuma pamatojumu, apgabaltiesa atzīst to par tiesisku un pamatotu.

[10] Apgabaltiesa atzīst, ka LG nepamatoti uzskata, ka lietas izskatīšana nebija Padomes kompetencē un ka Padome ir pārņēmusi Regulatora funkcijas.

Nav pamatots LG arguments, ka Padome realizēja identisku interešu aizsardzību, ko

jau nodrošina Regulators saskaņā ar likuma „Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem" 9.panta pirmās daļas 1.punktu. Apgabaltiesa konstatē, ka Padome lietu ierosināja un izskatīja, pamatojoties uz Konkurences likuma normām. LG nav objektīvi pamatojusi, kāpēc tai nebūtu jāievēro Konkurences likuma normas un kāpēc kompetentā iestāde – Padome – nebūtu tiesīga pārbaudīt konkurences tiesību pārkāpuma esību LG darbībās.

Apgabaltiesa piekrīt Padomes viedoklim, ka atbilstoši Konkurences likuma 5.panta pirmajai daļai un 6.panta pirmajai daļai Padome ir deleģēta piemērot minēto likumu un uzraudzīt, kā tiek ievērots dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas aizliegums. Dominējošo stāvokli un tā izmantošanas ekspluatējošo raksturu Padome noteic saskaņā ar Konkurences likumu, nevis Civillikumu, Enerģētikas likumu vai likumu „Par dzīvojamo telpu īri". Piemērojot Konkurences likuma 13.panta pirmo daļu, Padome pārbauda, vai tirgus dalībnieks atrodas dominējošā stāvoklī konkrētajā tirgū un vai tā rīcība un realizētā prakse ir vai nav attaisnojama.

Lēmumā pareizi konstatēts, ka uz LG parādu atgūšanas praksi attiecināma Konkurences likuma 13.panta pirmā daļa, līdz ar to arī pamatoti vērtēts, cik lielā mērā parādu atgūšanas prakse uzskatāma par neattaisnojošu un ļaunprātīgu dominējošā stāvokļa izmantošanu.

Dominējošā stāvoklī esoša uzņēmuma ekspluatējoša rīcība ir aizliegta pati par sevi un tieši norādīta Konkurences likuma 13.panta pirmās daļas 4.punktā kā viens no dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas izpausmes veidiem. Pretēji LG uzskatam, šādā gadījumā ietekme uz konkurenci jau tiek prezumēta un nav īpaši jāvērtē (*sk. Augstākās tiesas 2014.gada 20.janvāra lēmuma izskatāmajā lietā Nr. SKA-361/2014 8.punktu, arī Augstākās tiesas 2013.gada 20.septembra sprieduma lietā Nr.SKA-24/2013 31.punktu*).

Nav pamatots arī LG arguments par to, ka lieta prettiesiski ierosināta uz fizisku personu iesniegumu pamata. No Lēmuma redzams, ka lieta daļā ierosināta sakarā ar juridisku personu iesniegumiem – par Konkurences likuma 13.panta pirmās daļas 3.punkta pārkāpumu, bet daļā – pēc Padomes iniciatīvas. Tas ir atbilstoši Konkurences likuma 22.panta 1. un 2.punktam.

Tādējādi Padome lietu ierosināja pareizi un izskatīja savas kompetences ietvaros.

Nav pareizs LG viedoklis par to, ka uz Padomi ir attiecināms vispārīgais tiesiskais regulējums uzraudzīt dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu, bet uz Regulatoru – speciālais tiesiskais regulējums uzraudzīt dominējošā stāvoklī esoša uzņēmuma darbību, kura skar pakalpojumu sniedzēju un lietotāju tiesiskās attiecības un neietekmē konkurenci, un izskatāmajā gadījumā, tā kā LG neietekmējot konkurenci, tad tās uzraudzību varējis veikt tikai Regulators.

Apgabaltiesa atzīst par pamatotiem Padomes argumentus, ka atbilstoši Konkurences likuma 5.panta pirmajai daļai, 6.panta pirmajai daļai un 8.panta pirmajai daļai Padome pieņem lēmumus konkurences lietās un ir kompetentā iestāde lēmumu pieņemšanā par minētā likuma 13.panta pirmās daļas pārkāpumiem. Tas, ka LG ir regulētā sabiedrisko pakalpojumu sniedzēja, uz to attiecas nozares likums „Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem" un tās darbību uzrauga arī Regulators, neatceļ un neierobežo Konkurences likuma piemērošanu. LG ir tirgus dalībnieks Konkurences likuma izpratnē, un tai ir jāievēro dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas aizliegums.

[11] Apgabaltiesa atzīst, ka Lēmumā (34.-52.rindkopa) pareizi noteikts konkrētais tirgus.

Padome pareizi lietā konstatējusi, ka dabasgāzes mazumtirdzniecību Latvijā veic

LG. Regulators ir izdevis LG licenci Nr.E34003 dabasgāzes tirdzniecībai. LG nodrošina dabasgāzes piegādi 442 000 klientiem Latvijā, bet apkures sezonā – no Inčukalna pazemes gāzes krātuves arī Igaunijai, Krievijas ziemeļrietumu daļai un Lietuvai.

Lielākais dabasgāzes apjoms Latvijā tiek patērēts enerģētikā, ko 2011.gadā veidoja AS „Latvenergo" termoelektrocentrāles un siltumapgādes uzņēmumi – 67%, savukārt rūpniecībā dabasgāzi patērēja 14%, komunālie un komercuzņēmumi patērēja 11%, bet mājsaimniecības patērējušas – 8% no kopējā Latvijā patērētā dabasgāzes apjoma.

Dabasgāzi lietotājam piegādā saskaņā ar LG un lietotāja noslēgtu līgumu par dabasgāzes piegādi. Dabasgāzes piegādes līgumu noslēdz, ievērojot Noteikumus Nr.1048.

Padome pareizi konstatējusi, ka konkrētās lietas ietvaros lietotājs ir fiziska vai juridiska persona, kas no LG pērk un savām vajadzībām patērē dabasgāzi vai lieto to energoapgādē vai cita veida komercdarbībā (Enerģētikas likuma 1.panta 10.punkts). Savukārt iepriekšējais lietotājs ir klients, ar kuru LG nav izbeigusi dabasgāzes piegādes līgumu, bet jaunais lietotājs ir dabasgāzes piegādes klients, ar kuru tiek slēgts vai kuram LG atsaka noslēgt jaunu dabasgāzes piegādes līgumu.

Saskaņā ar Direktīvas 2003/55/EK 49.panta pirmās daļas 3.rindkopu atsevišķas šīs direktīvas normas neattiecas uz Latviju, Igauniju un Somiju līdz brīdim, kad jebkura no šīm dalībvalstīm tieši pievienojas jebkuras dalībvalsts, izņemot Igaunijas, Latvijas, Lietuvas un Somijas starpsavienotai dabasgāzes piegādes sistēmai. Padome pareizi secinājusi, ka minētais izņēmums liecina, ka Latvijā dabasgāzes mazumtirdzniecības tirgus ir izolēts tirgus, un konkurence tajā var izveidoties tikai pēc dabasgāzes sistēmas starpsavienojuma izbūves. KP pamatoti secinājusi, ka starpsavienojumu izveidošana ar Eiropas dabasgāzes pārvades tīkliem prasa lielas investīcijas, tādēļ jaunu dabasgāzes tirgotāju ienākšana dabasgāzes tirgū pārskatāmā nākotnē ir ļoti apgrūtināta.

Lēmuma V sadaļā Padome izvērtējusi, ka konkrētais tirgus saskaņā ar Konkurences likuma 1.panta 4.punktu ir dabasgāzes mazumtirdzniecības tirgus lietotājiem LG dabasgāzes apgādes sistēmā Latvijas Republikas teritorijā.

[12] Saskaņā ar Enerģētikas likuma 1.panta 3.punktā noteikto LG ir uzskatāma par energoapgādes komersantu. Par energoapgādi Enerģētikas likuma 1.panta 2.punkta izpratnē uzskatāma enerģētikas jomā veicama komercdarbība, kurai ir nepieciešama licence un kura ietver (..) gāzes iepirkšanu, pārveidi, uzglabāšanu, pārvadi, sadali vai tirdzniecību.

Konkurences likuma 1.panta 1.punkts noteic, ka dominējošais stāvoklis ir tirgus dalībnieka vai vairāku tirgus dalībnieku ekonomisks (saimniecisks) stāvoklis konkrētajā tirgū, ja šis dalībnieks vai šie dalībnieki spēj ievērojami kavēt, ierobežot vai deformēt konkurenci jebkurā konkrētajā tirgū pietiekami ilgā laika posmā, darbojoties pilnīgi vai daļēji neatkarīgi no konkurentiem, klientiem, piegādātājiem vai patērētājiem.

Ņemot vērā, ka LG ir vienīgais licencētais tirgus dalībnieks dabasgāzes tirdzniecībai, kas piegādā 100% no dabasgāzes patēriņa, ņemot vērā, ka Latvijas dabasgāzes mazumtirdzniecības tirgus ir izolēts, Padome pamatoti atzina, ka LG ir iespēja darboties neatkarīgi no konkurentiem, klientiem un patērētājiem.

Apgabaltiesa atzīst, ka Lēmumā (53.-56.rindkopa) ir pareizi atzīts, ka LG atrodas dominējošā stāvoklī dabasgāzes mazumtirdzniecības LG dabasgāzes apgādes sistēmā Latvijas Republikas teritorijā. LG šajā sakarā objektīvus pretargumentus nav izteikusi.

[13] Lēmumā ir konstatēts, ka LG ir pieļāvusi dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu, kam LG nepiekrīt.

Apgabaltiesa uzskata, ka Lēmumā ietvertie argumenti šajā sakarā ir pareizi.

Konkurences likuma 13.panta pirmā daļa noteic, ka jebkuram tirgus dalībniekam, kas atrodas dominējošā stāvoklī, ir aizliegts jebkādā veidā ļaunprātīgi to izmantot Latvijas teritorijā.

Dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana var izpausties kā netaisnīgu pirkšanas vai pārdošanas cenu vai citu netaisnīgu tirdzniecības noteikumu tieša vai netieša uzspiešana vai piemērošana (Konkurences likuma 13.panta pirmās daļas 4.punkts).

Apgabaltiesa piekrīt Lēmuma secinājumiem, ka aizsardzība pret ekspluatējošo praksi izplatās uz jebkuru dominējošā stāvoklī esošā tirgus dalībnieka preces vai pakalpojuma pircēju. Ekspluatējoša prakse ir aizliegta kā tāda un nav savietojama ar minētajā tiesību normā noteikto aizliegumu.

Nav strīda par to, un Padomes iegūtie pierādījumi to apliecina, ka LG atsaka jauniem lietotājiem dabasgāzes piegādes līguma noslēgšanu, ja gazificētajā objektā iepriekšējam lietotājam ir parāds par piegādāto dabasgāzi. Kā priekšnoteikumu jauna dabasgāzes piegādes līguma noslēgšanai LG izvirza iepriekšēja lietotāja parāda segšanu. Vienlaicīgi LG piedāvā iespēju iepriekšējā lietotāja parādu cedēt jaunajam lietotājam. LG neslēdz jaunu dabasgāzes piegādes līgumu, kamēr iepriekšējā dabasgāzes lietotāja parāds netiek samaksāts.

Lēmuma 64.rindkopā konstatēts, ka LG virknē gadījumu bija atteikusies noslēgt līgumu un piegādāt dabasgāzi, jo gazificētajā objektā pastāvēja parāds. Pamatojoties uz personu iesniegumos sniegto informāciju, LG ir atteikusies noslēgt dabasgāzes piegādes līgumu un nodrošināt dabasgāzes apgādi tādos gadījumos kā jaunajam gazificētā objekta īpašniekam, ja gazificētais objekts ir iegādāts izsolē, gazificētā objekta pārvaldniekam/apsaimniekotājam, pastāvot iepriekšējā gazificētā objekta īrnieka parādam, jaunajam gazificētā objekta īpašniekam, ja gazificētais objekts ir iegādāts uz pirkuma līguma pamata, gazificētā objekta jaunā īpašnieka īrniekam, pastāvot iepriekšējā īpašnieka parādam, gazificētā objekta jaunajam īrniekam, pastāvot iepriekšējā īrnieka parādam un gazificēta objekta īpašniekam, ja īrniekam ir izveidojies parāds par dabasgāzes piegādi.

Izvērtējot personu iesniegumus, publiskās konsultācijas ietvaros saņemto informāciju, kā arī LG sniegto informāciju, Padome pareizi konstatējusi, ka:

1) LG jaunajiem lietotājiem izvirzījusi universālu noteikumu, ka pirms dabasgāzes līguma noslēgšanas ir jābūt samaksātam iepriekšējā lietotāja parādam par patērēto dabasgāzi;

2) lai uzreiz noslēgtu dabasgāzes piegādes līgumu, LG piedāvājusi jaunajiem lietotājiem noslēgt cesijas līgumu par iepriekšējo lietotāju parādiem un pirms līguma noslēgšanas pašiem samaksāt parādu;

3) LG atslēdza dabasgāzes piegādi pēc tam, kad jaunais lietotājs vērsās pie LG ar lūgumu noslēgt dabasgāzes piegādes līgumu;

4) LG ilgu laiku nav veikusi parādu piedziņu;

5) parādi ir veidojušies ilglaicīgi un/vai parādus veido vairāku iepriekšējo lietotāju parādi;

6) LG ir piedāvājusi cedēt likvidētu vai maksātnespējas procesā esošu komercsabiedrību parādus;

7) LG ir piedāvājusi cedēt arī parādsaistības dzīvojamās telpās, kur ir bijis konstatēts nelegāls pieslēgums pie dabasgāzes apgādes sistēmas.

No minētā Padome Lēmuma 67.punktā pareizi secinājusi, ka LG kā priekšnoteikumu jauna dabasgāzes piegādes līguma noslēgšanai ar jauno lietotāju izvirza

iepriekšējā lietotāja parāda samaksu. LG arī nav apstrīdējusi un ir apstiprinājusi parādu atgūšanas prakses universālu piemērošanu, kuru LG pastāvīgi un nemainīgi (sistemātiski) īstenojusi pret patērētājiem un tirgus dalībniekiem dažādās tautsaimniecības nozarēs kopš 2009.gada. Lēmumā pareizi atzīts, ka tas apliecina parādu atgūšanas prakses universālu piemērošanu attiecībā pret dabasgāzes lietotājiem kopumā.

Izvērtējot lietas apstākļus, par kuriem lietā nav strīda, Padome pareizi secināja, ka LG nav tiesīga atteikt noslēgt dabasgāzes piegādes līgumu un piegādāt dabasgāzi gazificētā objektā, pamatojoties uz likuma „Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem" 24.pantu jaunajam lietotājam, kuram nav parādu par dabasgāzi, neatkarīgi no iepriekšējo lietotāju parādiem. Parādu piedziņa ir vēršama Civilprocesa likumā noteiktajā kārtībā pret lietotāju, kurš izveidojis parādu.

Padome, lai noteiktu, vai parādu atgūšanas prakse ir netaisnīga Konkurences likuma 13.panta pirmās daļas 4.punkta ietvaros, pamatoti pārbaudījusi, vai parādu atgūšana ir nepieciešama dabasgāzes piegādes nodrošināšanai. Šajā sakarā Padome pareizi secinājusi, ka parādu atgūšanas mērķis ir saņemt samaksu par piegādāto dabasgāzi. LG, kā jebkurš tirgus dalībnieks, ir tiesīga prasīt parāda samaksu un atbilstošu atlīdzinājumu, kas saistīti par patērēto, bet laikā neapmaksāto dabasgāzi, ja lietotājam ir izveidojies parāds par piegādāto dabasgāzi. LG nav ierobežota pārtraukt dabasgāzes piegādi, ja lietotājs vairs nemaksā par patērēto dabasgāzi un tam ir izveidojies parāds. Padome pareizi secinājusi, ka parādu par piegādāto dabasgāzi atgūšanas mērķis ir aizsargāt LG komerciālās intereses un saskan ar nepieciešamību nodrošināt dabasgāzes piegādi.

Attiecībā par parādu atgūšanas prakses samērīgumu Padome pareizi pārbaudījusi, vai LG parādu atgūšanas prakse ir objektīvi piemērota un atbilstoša mērķa sasniegšanai, tas ir, vai pārkāpuma lietā konstatētajos gadījumos LG bija samērīgi atteikt atjaunot dabasgāzes piegādi un atteikt noslēgt dabasgāzes līgumu ar jauno lietotāju, pirms nav nomaksāts iepriekšējā lietotāja parāds gazificētajā objektā.

Padome pareizi konstatējusi, ka LG faktiski uzspiež jaunajam lietotājam pienākumu nodrošināt iepriekšējā lietotāja parāda segšanu, tomēr iepriekšējā lietotāja saistību izpilde izriet no tā noslēgtā līguma. LG prasīt jaunā lietotāja atbildību par iepriekšējā lietotāja saistībām nav pamata, jo par parādu atbild parādnieks. Lēmumā pareizi atzīts, ka saistības, kas izriet no iepriekšējā dabasgāzes piegādes līguma, saista tikai iepriekšējo lietotāju un LG, jo tikai šīs puses ir izteikušas gribu noslēgt šo līgumu (Civillikuma 1427.pants). Līgums ir personu savstarpējs ar vienošanos pamatots gribas izteikums, kura mērķis ir nodibināt saistības (Civillikuma 1511.pants), un atbilstoši Civillikuma 1587.pantam tieši līdzējiem ir pienākums izpildīt ar līgumu nolīgto. Līdz ar to iepriekšējais dabasgāzes piegādes līgums nevar uzlikt pienākumus vai radīt tiesiskās sekas citai personai – jaunajam lietotājam.

Apgabaltiesa citastarp par pamatotiem atzīst Lēmuma secinājumus, ka par parādu samaksas nodrošināšanu no iepriekšējā lietotāja un parādu veidošanās priekšnoteikumu novēršanu ir atbildīga arī LG. Proti, ja LG nebūtu iespējas nodrošināt parāda iekasēšanu no jaunā lietotāja, proti, LG nebūtu dominējošā stāvoklī un jaunie lietotāji nebūtu atkarīgi no LG un varētu pirkt dabasgāzi no citiem piegādātājiem, tad LG rūpīgāk vērtētu savu sadarbības partneru un klientu (lietotāju) finansiālās iespējas maksāt par dabasgāzes piegādi, jo pastāvētu risks nesaņemt samaksu par piegādāto dabasgāzi. LG, tāpat kā jebkurš komersants konkurences apstākļos, būtu patstāvīgi un savlaicīgi ieinteresēta vērsies pret nemaksātājiem.

Apgabaltiesa uzskata, ka Padome ciatastarp pareizi norādījusi, ka, atsakot slēgt

dabasgāzes piegādes līgumus ar jaunajiem lietotājiem, LG atsakās no ienākumu gūšanas, ko sniegtu dabasgāzes tirdzniecība jaunajiem lietotājiem. LG neuzsāk sadarbību ar jaunajiem lietotājiem, kuri vēlas saņemt dabasgāzi un maksāt par patērēto dabasgāzi, bet šāda rīcība nav samērīga parādu atgūšanas nodrošināšanai, jo nonāk pretrunā ar LG komreciālajām interesēm, ciešot zaudējumus dēļ neiegūtās samaksas par jaunajiem lietotājiem nepiegādāto dabasgāzi.

Pamatots ir arī secinājums, ka parādu atgūšanas prakses uzspiešanas fakts izpaužas arī, slēdzot cesijas līgumus, ar kuru LG cedē iepriekšējā lietotāja parādu jaunajam lietotājam apmaiņā pret iespēju noslēgt jaunu dabasgāzes piegādes līgumu. LG, uzspiežot cesijas līguma noslēgšanu, pārliek uz jaunajiem lietotājiem parāda atgūšanas risku un nepamatoti liek uzņemties saistības, kuras nav objektīvi nepieciešamas dabasgāzes piegādes līguma noslēgšanai.

Padome pareizi vērtējusi, ka iepriekšējo parādu atgūšanas nodrošināšana no jaunajiem lietotājiem neizriet ne no likuma „Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem" 24.panta pirmās daļas, ne no Civillikuma regulējuma, ne no citām tiesību normām.

Šādos apstākļos Padome pareizi atzina, ka parādu atgūšanas prakse, nodrošinot parādu samaksu no jaunā lietotāja, pārkāpj normatīvo regulējumu un pārsniedz apjomu, kas objektīvi nepieciešams parādu atgūšanas mērķa sasniegšanai. Piemērotā parādu atgūšanas prakse nav samērīga parādu atgūšanas mērķa sasniegšanai.

Pilnībā pareizi ir Padomes secinājumi, ka parādu atgūšanas prakses piemērošanā daļā pret patērētājiem ietekme uz konkurenci nav jākonstatē, jo patērētāju tiesiskās intereses ar ekspluatējošu praksi tiek aizskartas tieši. Dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas aizliegums attiecas arī uz gadījumiem, kad netiek konstatēta ietekme uz konkurenci, ja tieši tiek skartas patērētāju intereses. No pārkāpuma konstatēšanas viedokļa ir pietiekami, ka dominējošā stāvoklī esošs tirgus dalībnieks izmanto savu stāvokli ar tādām metodēm, kuras tas brīvas konkurences apstākļos neizmantotu un kuru izmantošanu raksturo objektīvā attaisnojuma trūkums. Pienākums atturēties no šādas rīcības izriet no dominējošā stāvoklī esoša uzņēmuma īpašās atbildības noteikt un piemērot taisnīgus tirdzniecības noteikumus. Padome pareizi norādījusi, ka līdz ar to nav obligāti katrā gadījumā konstatēt ļaunprātīgas izmantošanas ietekmi uz konkurenci. Pārkāpums izpaužas pašā ļaunprātīgas izmantošanas faktā, jo ir darbība, kas vērsta pret brīvu konkurenci.

Pareizs ir arī secinājums, ka LG parādu atgūšanas prakse negatīvi ietekmē arī komersantu konkurenci. Nepiegādājot dabasgāzi vai klientiem pārņemot un sedzot trešo personu parādsaistības pret LG, komersanti tiek nostādīti konkurences ziņā sliktākā situācijā nekā to konkurenti. LG klienti, dabasgāzes neesamības dēļ vai nespēdami segt LG īstenotās parādu atgūšanas prakses rezultātā radušās papildus izmaksas, var tikt izspiesti no konkrētā tirgus, kurā darbojas uzņēmums.

Apgabaltiesa piekrīt Lēmuma motivācijai, ka, pat ja uz dabasgāzes mazumtirdzniecību attiektos Līguma par Eiropas Savienības darbību 106.panta otrās daļas izņēmums, konkurences ierobežošana būtu attaisnojama tikai tik tālu, cik tā kavē pakalpojuma sniegšanu un ir nepieciešama, lai nodrošinātu pakalpojuma sniegšanu (*EST spriedums lietā C-l/12 OTOC, 106.rindkopa*). Parādu atgūšanas prakses piemērošana, ekspluatējot lietotājus, pārsniedz konkurences ierobežojumu, kāds nepieciešams dabasgāzes mazumtirdzniecības pakalpojuma nodrošināšanai.

LG piemēro pret dabasgāzes lietotājiem parādu atgūšanas praksi, kas ir ekspluatējoša prakse. Lēmumā pareizi norādīts, ka šādai praksei nav saistības ar konkurences līmeņa ierobežošanu, konkurentu izslēgšanu no tirgus vai tirgus noslēgšanu.

Dabasgāzes mazumtirdzniecības pakalpojuma sniegšanai LG bija atvēlēts viss Latvijas tirgus bez jebkādām tiesiskām vai faktiskām iespējam citiem konkurentiem konkurēt un tādejādi apdraudēt LG tirgus pozīciju.

Pareizi ir Lēmuma secinājumi, ka neatkarīgi no tā, vai tirgus dalībnieka dominējošais stāvoklis izriet no tiesiskā regulējuma, piemēram, piešķirot ekskluzīvas tiesības, vai tirgus faktiskās situācijas, dominējošā tirgus dalībnieka klientu, konkurentu vai patērētāju ekspluatācija nav pieļaujama. Ja šāda prakse tiek konstatēta, tā vienīgi liecina par ļaunprātīgu tirgus varas izmantošanu nevis par objektīvu nepieciešamību dabasgāzes pakalpojumu sniegšanas nodrošināšanai. LG parādu atgūšanas prakse pārkāpj tiesisko regulējumu. Nav pieļaujams, ka jauno lietotāju pieprasījums noslēgt dabasgāzes piegādes līgumu kalpotu kā nodrošinājums iepriekšējo lietotāju parādu atgūšanai. Lēmumā pareizi atzīts, ka iepriekšējo lietotāju parādu piedziņa LG ir jāveic patstāvīgi, bez jauno lietotājus iesaistīšanas vai tiesību ierobežošanas.

Līdz ar to pamatots ir Padomes secinājums, ka LG parādu atgūšanas prakse pārkāpj konkurences ierobežošanas apjomu, kāds nepieciešams dabasgāzes piegādes līguma noslēgšanai un dabasgāzes mazumtirdzniecības nodrošināšanai. Šāda parādu atgūšanas prakse nav nepieciešamais konkurences ierobežojums, un tās piemērošana nav attaisnojama Līguma par Eiropas Savienības darbību 106.panta otrās daļas izpratnē.

LG kopumā nepiekrīt Padomes tiesību normu interpretācijai un Lēmuma motivācijai par pārkāpuma būtību, tomēr no tiesību viedokļa būtiskus un objektīvus, no tiesību normām izrietošus pretargumentus Padomes secinājumiem nav norādījusi.

[14] Lēmuma 3.7.punktā (95.-121.rindkopa) Padome analizējusi parādu atgūšanas prakses piemērošanu dažādiem lietotājiem.

Padome secināja, ka atbilstoši Konkurences likuma 13.panta pirmās daļas 4.punktam LG nepamatoti piemēroja parādu atgūšanas praksi pret: 1) jauno īpašnieku, ja pastāv iepriekšējā īpašnieka parāds, izņemot ja dabasgāzes piegādes līgums tiek pārslēgts viena tirgus dalībnieka vai vienas mājsaimniecības ietvaros; 2) jauno īpašnieku, ja parāds pastāv īrniekam, kurš ir bijis tikai iepriekšējā īpašnieka īrnieks; 3) īpašnieku, ja parāds pastāv nomniekam; 4) īrnieku, ja parāds pastāv iepriekšējam īpašniekam vai īrniekam, kurš ir bijis tikai iepriekšējā īpašnieka īrnieks; 5) nomnieku, ja parāds pastāv iepriekšējam īpašniekam vai iepriekšējā vai esošā īpašnieka nomniekam.

Apgabaltiesa Padomes secinājumus atzīst par pamatotiem. Visos minētajos gadījumos ir konstatējams Konkurences likuma 13.panta pirmās daļas 4.punktā paredzētais pārkāpums. Minētājās situācijās dominējošā stāvoklī esošā komersanta parādu atgūšanas prakses piemērošana pret lietotājiem nav nepieciešama un samērīga, un tā ir netaisnīga.

Attiecībā par Lēmuma argumentiem par jauno un bijušo īpašnieku, kuram izveidojies parāds, apgabaltiesa piekrīt Padomei, ka nav saskatāms pamats atbildību par parāda atmaksu uzlikt jaunajam īpašniekam, pat ja jaunais īpašnieks ir iepriekšējā īpašnieka hipotekārā aizdevuma izsniedzējs. Nav nozīmes arī veidam, kādā jaunais īpašnieks īpašumu ir ieguvis, konkrētajā gadījumā saskaņā ar LG iebildēm – ka tas iegūts izsolē lietotāja maksātnespējas gadījumos. Pamatota ir Padomes norāde, ka nav pamata LG nostādīt priviliģētā statusā attiecībā pret citiem kreditoriem parādu atgūšanā. LG jāizmanto tādi paši parādu piedziņas līdzekļi, kādi pieejami citiem kreditoriem, un tai jāuzņemas tāds pats risks kā jebkuram citam komersantam parādnieka maksātnespējas gadījumā. Arī gadījumos, kad fiziskai vai juridiskai personai par saistību neizpildi vai maksātnespējas rezultātā tiek atsavināts gazificētais objekts, LG ir tiesības vērsties pie

maksātnespējas administratora un pieteikt kreditora prasījumu parādsaistību apjomā. Padome pareizi atzinusi, ka kreditoru tiesību aizsardzības mehānismi maksātnespējas procesā ir risināmi ar normatīvajiem aktiem, nevis ar ekspluatējošu rīcību, kas nav pieļaujama dominējošam uzņēmumam.

Attiecībā par īpašnieku un nomnieku, kuram izveidojies parāds, Padome pareizi norādījusi, ka īpašnieka atbildība par tam piederošā gazificētā objekta lietotāju parādiem sakarā ar lietotāju noslēgtiem dabasgāzes piegādes līgumiem nav absolūta. Šādā gadījumā nav normatīvā regulējuma, no kura izrietētu īpašnieka līdzatbildība par nomniekam piegādāto dabasgāzi un par lietotāja norēķināšanos par to. Tādējādi parādu atgūšanas prakses piemērošana īpašniekam par nomnieka parādu ir netaisnīga Konkurences likuma 13.panta pirmās daļas 4.punkta izpratnē.

Padome ir pareizi novērtējusi tiesiskos apstākļus arī pārējos gadījumos (Lēmuma 3.7.4.-3.7.6.apakšpunkts), vienlaikus pareizi norādot, ka gadījumu uzskaitījums un izrietoši arī izvērtējums nav un nevar būt izsmeļošs. Konkrētās lietas ietvaros Padome ir izvērtējusi izplatītākās faktiskās situācijas. Apgabaltiesa pilnībā pievienojas Lēmuma atziņai, ka faktisko apstākļu novērtēšana pārkāpuma novēršanai un Konkurences likuma 13.panta pirmajā daļā noteikto aizliegumu ievērošanai ir jebkura dominējošā stāvoklī esoša tirgus dalībnieka patstāvīgs pienākums. Līdz ar to LG katrā situācijā pašai jānovērtē faktiskie un tiesiskie apstākļi, un tā nevar paļauties, ka tāpēc, ka kāds gadījums Lēmumā nav aplūkots, tas ir atzīts par tiesisku parādu atgūšanas prakses piemērošanu.

[15] LG norādījusi, ka pirms Lēmuma pieņemšanas Padome vairākkārt neatzina savu kompetenci izvērtēt dabasgāzes piegādes nosacījuma tiesiskumu, kas bijusi saistīts ar Regulatora speciālo kompetenci attiecīgā strīda izvērtēšanā. LG atsaukusies uz Padomes 2011.gada 21.jūnija vēstuli, no kuras LG secinājusi, ka, lai gan no patērētājiem bija saņemtas vairākas sūdzības, taču Padome saskaņā ar Konkurences likumu nav ierosinājusi lietu uz fizisku personu, kas nav tirgus dalībnieki, iesniegumu pamata, jo konstatējusi, ka LG darbības rezultātā nav bijusi ietekmēta konkurence.

LG izteikusi arī argumentu, ka tiesiskās paļāvības princips pilnībā izslēdz LG vainu, jo tā varējusi paļauties ne tikai uz Padomes, bet arī Regulatora un Centra radīto paļāvību, ilgstoši izvērtējot un atzīstot LG dabasgāzes piegādes nosacījumu par tiesisku. LG atsaukusies uz to, ka no valsts pārvaldes vienotības principa izriet tas, ka iestādēm ir saistošs pienākums ņemt vērā citas valsts pārvaldes iestādes dotos solījumus, it īpaši Padomei, kuras piemērotās sankcijas ir pielīdzināmas krimināltiesībai.

Apgabaltiesa norāda, ka, pirmkārt, kā jau tika secināts [10], Padome lietu ir izskatījusi un izvērtējusi savas kompetences ietvaros. Tas nozīmē, ka šajos jautājumos citu iestāžu viedoklis Padomei nebija saistošs.

LG atsaukusies uz Eiropas Savienības konkurences tiesību atziņām, ka iestādei ir jāierobežo tās pilnvaras tādā veidā, lai nebūtu iespējama tiesību normu adresātam „pārsteidzošu" lēmumu pieņemšana, tostarp nosakot sankcijas situācijā, kad tiesību adresāts to objektīvi nevarēja paredzēt; pat ja konkurenci uzraugošā iestāde konstatē iespējamu konkurences tiesību aizskārumu, kas iepriekš uzskatīts par tiesisku darbību, gadījumos, kad privātpersonai ir pastāvējusi tiesiskā paļāvība, izvērtējamā komersanta darbība ir nevis sodāma, bet gan atzīstama par tiesisku visā laika posmā.

Apgabaltiesa neapšauba minēto atziņu pamatotību, tomēr izskatāmajā gadījumā nav konstatējama LG aizsargājama tiesiskā paļāvība. LG, atrodoties dominējošā stāvoklī konkrētajā tirgū, piemērotā prakse parādu atgūšanā ir pretēja Latvijas tiesiskajam regulējumam, līdz ar to LG nebija no tiesību normām izrietoša vai citādā veidā

attaisnojama pamata paļauties, ka par prettiesisku darbību tai neiestāsies tiesiskās sekas. Līdz ar to Lēmuma pieņemšana nevar tikt atzīta par LG „pārsteidzošu".

Arī tam apstāklim, ka Padome patērētājiem ir sniegusi vairākas atbildes, neierosinot izpētes lietu, pat atsevišķos gadījumos norādot, ka LG rīcība ir vērtējama kā tāda, kas vērsta uz savu tiesisko interešu aizsardzību un ka izvirzītajai prasībai par iepriekšējā parāda samaksu nav saskatāms mērķis, kas būtu vērsts uz konkurences kavēšanu vai ierobežošanu (*sk., piemēram, Padomes 2011.gada 10.februāra vēstuli fiziskai personai Nr.377, lietas 1.sējuma 95.-96.lapa*), apgabaltiesas ieskatā izskatāmajā lietā nav izšķirošas nozīmes. Padome ir pareizi norādījusi, ka tā katrā konkrētā gadījumā izvērtē, vai ir pietiekams pamats rosināt pārkāpuma lietu un vai tas ir atbilstošākais līdzeklis konkrētā strīda risināšanā. Kā redzams no Lēmuma pamatojuma, ne visās aplūkotajās situācijās Padome Lēmumā ir atzinusi Konkurences likuma 13.panta pirmajā daļā noteiktā aizlieguma pārkāpumu LG darbībās attiecībā pret jaunajiem lietotājiem. Turklāt, ja ir tikai atsevišķi strīda gadījumi LG un lietotāja starpā, tad Padome var apsvērt, vai šādu atsevišķu strīdu lietderīgāk nav atrisināt, piemēram, strīdā iesaistītajām personām savstarpēji vienojoties.

LG tiesas sēdē norādīja, ka Lēmumā nav ievērots dubultās sodīšanas aizlieguma princips, šo motivāciju pēc būtības aizstājot ar pieteikumā motivēto tiesiskās paļāvības principa pārkāpumu. LG ieskatā konkrētajā lietā nepamatoti pieļauta dubultā apsūdzēšana, tas ir, veikta lietas atkārtota izmeklēšana.

Apgabaltiesa šādu viedokli noraida kā nepamatotu, ņemot vērā iepriekš norādīto par iestāžu atšķirīgo kompetenci.

[16] Ievērojot minēto, LG izvirzītais nosacījums – segt iepriekšējā lietotāja nenokārtotas saistības par dabasgāzes piegādi – kopumā neiekļaujas likuma „Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem" 24.panta pirmās daļas tvērumā un nevar kalpot par šķērsli dabasgāzes piegādes līguma noslēgšanai. Atbilstoši Civillikuma normām dabasgāzes piegādes līgums saista tikai abas līguma slēdzējas puses un nevar radīt tiesiskas sekas līgumā neiesaistītām trešajām personām. Arī Noteikumu Nr.1048 normas par līguma nepildīšanu paredz tiesiskas sekas tikai lietotājam, nevis kādai citai personai. LG arī nav pamata atsaukties uz Regulatora kļūdaino praksi, neiebilstot pret pieteicējas izvirzīto nosacījumu, jo šāda prakse atzīta par prettiesisku (*sk. Augstākās tiesas 2014.gada 20.janvāra lēmumu izskatāmajā lietā Nr.SKA-361/2014, arī Augstākās tiesas 2013.gada 6.novembra spriedumu lietā Nr.SKA- 676/2013*).

Nevar piekrist LG, ka gāzes piegādes nosacījums ir attaisnojams, jo nepieciešams LG leģitīmo interešu nodrošināšanai. No Lēmuma secināms, ka LG, konstatējot parādu par saņemto dabasgāzi, nerīkojas tiesiskā ceļā kā jebkurš cits kreditors, ceļot prasību par parāda piedziņu tiesā Civilprocesa likumā noteiktajā kārtībā. Noteikumos Nr.1048 ir paredzēti noteiktos gadījumos pielietojami līdzekļi, kā nodrošināt, lai parāds neizveidojas – priekšapmaksas noteikšana, tiesības pārtraukt dabasgāzes piegādi, tiesības piekļūt lietotāja dabasgāzes apgādes sistēmai un lūgt tiesībaizsardzības iestāžu palīdzību, ja lietotājs dabasgāzi lieto patvaļīgi vai traucē piekļuvei. Tas, ka LG kādu iemeslu dēļ ir apgrūtinoši vai neērti izmantot šos parādu neizveidošanās līdzekļus, nav attaisnojums citas sistēmas izveidošanai, pārnesot atbildību uz jaunajiem lietotājiem (*sk. Augstākās tiesas 2014.gada 20.janvāra lēmumu izskatāmajā lietā Nr.SKA-361/2014*).

[17] Apgabaltiesa lietā nekonstatē būtiskus procesuālā taisnīguma principa pārkāpumus, kā to nepamatoti norādījusi LG.

LG pieteikumā norādījusi par Padomes pieļautu procesuālo pārkāpumu – ticis izdzēsts 2013.gada 3.jūlija mutiskās uzklausīšanas sēdes audioieraksts.

Apgabaltiesa šajā sakarā neatrod LG objektīvus argumentus, ka šāds fakts ir būtiski ietekmējis tās tiesības vai Lēmuma saturu. LG iebildums attiecas tikai uz vienu Lēmuma daļu, kuru Padome nebija ar pieteicēju tieši apspriedusi, – gadījumu, kad parādnieks ir objekta nomnieks. LG iebildes par audioieraksta nesaglabāšanu, kā rezultātā pieteicēja nevar pierādīt neuzklausīšanas faktu, arī ir nenozīmīgas, jo attiecas vienīgi uz minēto niecīgo Lēmuma daļu, tādēļ nevar ietekmēt un nav ietekmējis LG uzklausīšanas tiesības vērā ņemamā apjomā. No mutiskās uzklausīšanas protokoliem ir konstatējams, ka LG bija iespēja izteikties par atsevišķām lietotāju kategorijām, līdz ar to LG iebildumu papildu nenoformēšana kādā noteiktā veidā vispārīgi neietekmē Lēmuma tiesiskumu kopumā.

Arī tas, ka Padome pirms Lēmuma pieņemšanas nebija norādījusi uz visām aplūkotajām situācijām, neietekmē Lēmuma saturu. Lēmumā citastarp pamatoti tika norādīts, ka Padome nevar izvērtēt un nav izvērtējusi visas iespējamās situācijas un LG pašai pirms katra piegādes līguma apspriešanas ar lietotāju ir jānovērtē faktiskie un tiesiskie apstākļi.

Apgabaltiesa noraida kā nepamatotu LG argumentu, ka Lēmuma pieņemšanā piedalījās amatpersona, par kuras objektivitāti pastāv pamatotas šaubas.

Apgabaltiesa uzskata, ka, Padomes priekšsēdētājai sniedzot sabiedrībai ziņas par iestādes lietvedībā esošu lietu, ciktāl sniegtās ziņas neietver ierobežotas pieejamības informāciju, iekļaujas labas pārvaldības principa ietvaros. Tas, pār kādu pārkāpumu lieta ir ierosināta, nav ierobežotas pieejamības informācija. LG nav objektīvi pamatojusi, ka Padomes amatpersona ir publiski prezumējusi LG vainu pirms Lēmuma pieņemšanas. Savukārt lietas ierosināšana pati par sevi norāda uz to, ka iestādei pastāv pamatotas šaubas par pārkāpumu. Kompetentās iestādes faktu norādīšana sabiedrībai par ierosinātu lietu pati par sevi nav uzskatāma par nepieļaujamu.

Arī tiesību normu ietvaros iestādes veiktās procesuālās darbības lietas izskatīšanā, tostarp lietas dalībnieku uzklausīšana un tiesību izskaidrošana, nav objektīvs pamats uzskatam, ka Padome ir bijusi ieinteresēta lietas iznākumā, tostarp Padomes paskaidrotais, kādos gadījumos lieta var tikt izbeigta.

[18] Apgabaltiesa nekonstatē kļūdas Lēmumā (201.-2-13.punkts) veiktajā naudas soda aprēķinā.

Pārbaudot Lēmuma pamatojumu attiecībā par LG noteikto naudas sodu, apgabaltiesa atzīst, ka tas pieņemts, ievērojot Konkurences likuma 14.pantā un Noteikumos Nr.796 noteikto kārtību kopsakarā ar APL 66.panta pirmajā daļā noteiktajiem lēmuma satura noteikšanas pamatprincipiem.

Saskaņā ar Konkurences likuma 14.panta pirmo daļu, ja Padome konstatē tirgus dalībnieku darbībās šā likuma 13.panta pārkāpumu, tā pieņem lēmumu par pārkāpuma konstatēšanu, tiesiskā pienākuma uzlikšanu un naudas soda piemērošanu.

EST ir norādījusi, ka kompetentās iestādes rīcības brīvība naudas sodu noteikšanā ir vērsta uz to, lai mudinātu uzņēmumu rīkoties, ievērojot konkurences tiesību normas.?

Augstākā tiesa ir norādījusi, ka Padomes darbības mērķis ir aizsargāt, saglabāt un attīstīt brīvu, godīgu un vienlīdzīgu konkurenci visās tautsaimniecības nozarēs sabiedrības interesēs. Minētā mērķa īstenošanai ir nepieciešams, lai Padome varētu pielāgot naudas sodu apmēru atbilstoši konkurences politikas prasībām šajā jomā. Padome veic individuālu katras lietas īpašo apstākļu analīzi, un tai nav arī saistoši agrāki lēmumi, kas attiecas uz citiem tirgus dalībniekiem, citiem preču vai pakalpojumu tirgiem vai citiem ģeogrāfiskiem

tirgiem citos brīžos (*sk. Augstākās tiesas 2014.gada 3.februāra sprieduma lietā Nr.SKA-3/2014 15.punktu*).

Apgabaltiesa atzīst, ka Padome, pareizi ievērojot tiesisko regulējumu naudas soda noteikšanai, izskatāmajā lietā savas rīcības brīvības ietvaros ir noteikusi samērīgu naudas sodu. Tas noteikts arī pietiekami preventīvā līmenī, lai sodītu pārkāpumu izdarījušo personu un atturētu to un citus tirgus dalībniekus no Konkurences likuma pārkāpumu izdarīšanas.

Lēmumā pareizi piemērots Konkurences likuma 14.panta otrās daļas 1.punkts, saskaņā ar kuru Padome ir tiesīga piemērot tirgus dalībniekiem naudas sodu par šā likuma 13.panta pirmajā daļā minēto pārkāpumu līdz 5 procentiem no pēdējā finanšu gada neto apgrozījuma, bet ne mazāk kā 250 latu katram.

Pamatojoties uz Noteikumu Nr.796 3.punktu, Lēmumā pamatoti LG naudas sods aprēķināts no LG 2012.gada neto apgrozījuma.

Padome, nosakot naudas soda apmēru, atbilstoši Noteikumu Nr.796 13., 15.-20.punktam, kā arī 23.punktam pamatoti ņēma vērā pārkāpuma smagumu un veidu (pēc pārkāpuma veida dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana ir smags pārkāpums), ilgumu, pārkāpuma radītās vai iespējamās sekas, tirgus dalībnieka lomu pārkāpumā.

Apgabaltiesa atzīst, ka Padome pamatoti ņēma vērā to, ka LG bija vienīgais dabasgāzes piegādātājs Latvijā ar 100% tirgus daļu dabasgāzes mazumtirdzniecības tirgū un ka LG īstenotā parādu atgūšanas prakse no 2009.gada rada konkurences kavēšanu vairākos konkrētajos tirgos un potenciāli var ietekmēt konkurenci ikvienā konkrētajā tirgū, kurā tiek izmantota LG piegādātā dabasgāze.

Pareizs ir Padomes secinājums, ka LG ir bijusi pārkāpuma iniciators un tai ir bijusi aktīva loma pārkāpuma izdarīšanā, jo LG patstāvīgi ieviesa parādu atgūšanas praksi un piemēroja to attiecībā pret dabasgāzes lietotājiem.

Šādos apstākļos LG Lēmumā pareizi noteikts naudas sods 0,75 % apmērā no LG 2012.gada neto apgrozījuma.

Naudas sods, ņemot vērā pārkāpuma ilgumu, arī pareizi saskaņā ar Noteikumu Nr.796 19.2.apakšpunktu noteikts līdz 0,5 procentiem no LG pēdējā finanšu gada neto apgrozījuma; tā kā LG izdarītais pārkāpums ilga no 2009.gada 30.oktobra līdz Lēmuma pieņemšanas brīdim (pārkāpums ildzis vairāk nekā gadu, bet nepārsniedzot piecus gadus), tad Padomes rīcības brīvības ietvaros naudas sods LG Lēmumā noteikts tiesiski – 0,35 % apmērā no LG 2012.gada neto apgrozījuma.

Kopējais naudas sods LG noteikts atbilstoši Noteikumu Nr.796 18. un 19.punktam 1,1 % apmērā no LG neto apgrozījuma 2012.gadā. Atbilstoši 17.punktam kopējais naudas soda apmērs aprēķināts, summējot saskaņā ar minēto noteikumu 18. un 19.punktu noteiktos naudas sodus.

Apgabaltiesa atzīst par pamatotiem Padomes secinājumus, ka lietā nav konstatējami atbildību pastiprinošie apstākļi.

Lēmumā citastarp vērtēts, ka LG atbildē Padomei ir norādījusi, ka pēc Padomes paziņojuma izvērtēšanas ir gatava diskutēt par taisnīgu, ekonomiski pamatotu un optimālu risinājumu pārkāpuma izbeigšanai, tomēr, ievērojot, ka nav iespējams novērst jau izdarītos pārkāpumus, Padome šo apstākli nav atzinusi par atbildību mīkstinošu. Apgabaltiesa nekonstatē kļūdas Padomes izdarītajos lietderības apsvērumos, kas izdarīti tās rīcības ietvaros.

Vērtējot to, kā LG ir sadarbojusies ar Padomi, Lēmumā pamatoti secināts, ka LG ir sniegusi tikai tādu informāciju, kuru Padome izpētes lietas gaitā ir pieprasījusi sniegt un

kuras sniegšana ir LG pienākums. Tādējādi minētais LG apsvērums arī pamatoti nav atzīts par atbildību mīkstinošu apstākli.

Padome arī pamatoti noraidījusi LG argumentu, ka tās atbildību mīkstinošs apstāklis ir Padomes piemērošanas prakses par līdzīgiem gadījumiem neesamība. Padome pēc būtības pareizi norādījusi, ka LG vajadzēja apzināties tās parādu atgūšanas prakses neatbilstību Konkurences likuma prasībām.?

Šādos apstākļos kopējā naudas soda apmēra samazināšanai nebija pamata, šāds pamats nebija arī saskaņā ar Noteikumu Nr.796 23.2.apakšpunktu, jo 2012.gada neto apgrozījums tirgū, kurā noticis pārkāpums, pārsniedza 10% no LG 2012.gada neto apgrozījuma.

Tālāk izvērtējot noteiktā naudas soda samērīgumu un lietderību tā piemērošanā, ņemot vērā naudas soda preventīvo mērķi atturēt pārkāpēju un citus tirgus dalībniekus no Konkurences likuma 13.panta pirmajā daļā noteikto pārkāpumu izdarīšanas, Padome atzina, ka LG sodīšanas mērķi par izdarīto pārkāpumu konkrētajā gadījumā var sasniegt ar mazāka naudas soda piemērošanu. Nosakot galīgo naudas soda apmēru, Padome ņēma vērā, ka Regulators vērtēja un daļēji pieļāva LG parādu atgūšanas praksi, kā arī to, ka parādu atgūšanas prakses piemērošanā pastāv izņēmumi un būtisku daļu no kopējā dabasgāzes apjoma LG realizē enerģētikā, ko veido termoelektrocentrāles un siltumapgādes uzņēmumi, pret kuriem Padome izpētes lietas ietvaros nav konstatējusi parādu atgūšanas prakses piemērošanu.

Par naudas soda samazināšanas apsvērumiem pieteikumā iebildumi nav izteikti, tāpēc apgabaltiesa tos nepārvērtēs.

Šādos apstākļos apgabaltiesa atzīst, ka Padome galīgo naudas sodu ir noteikusi tiesiski savas rīcības brīvības ietvaros, izvērtējot visus būtiskos apstākļus un LG iebildumus. Apgabaltiesa neuzskata, ka Padome ir atstājusi bez ievērības kādu būtisku apstākli, kas vārētu būt pamatā galīgā naudas soda lielākam samazinājumam.

Apgabaltiesa nesaskata Noteikumu Nr.796 neatbilstību Satversmei vai starptautisko tiesību normām, līdz ar to šajā sakarā nav pamata vērsties Satversmes tiesā ar pieteikumu.

[19] Lēmuma rezolutīvās daļas 2.punktā LG uzlikts tiesiskais pienākums izbeigt netaisnīgo tirdzniecības noteikumu piemērošanu pret jauniem lietotājiem, pārtraucot sasaistīt dabasgāzes piegādes līgumu noslēgšanu un dabasgāzes piegādi ar iepriekšējā lietotāja parāda apmaksu.

Minētais tiesiskais pienākums attiecas uz LG tiesiskajam attiecībām ar jaunajiem lietotājiem un izriet no Lēmumā izdarītajiem secinājumiem par LG pieļauto Konkurences likuma pārkāpumu, līdz ar to tiesiskais pienākums uzlikts atbilstoši Konkurences likuma 14.panta pirmajai daļai.

Lēmumā pareizi norādīts, ka, ņemot vērā, ka dabasgāzes mazumtirdzniecības tirgus konkurences līmenis liecina, ka jaunu tirgus dalībnieku ienākšana pārskatāmā nākotnē ir ļoti apgrūtināta un maz ticama, tad Konkurences likuma 13.panta pirmās daļas ietvaros piemēroto ekspluatējošo praksi nav iespējams novērst potenciālās konkurences spiediena rezultātā. Ņemot vēra, ka tirgus konkurences apstākļi patstāvīgi nespēj novērst LG parādu atgūšanas prakses piemērošanu, konkrētajā lietā ir jāveic korekcija dabasgāzes mazumtirdzniecības tirgū, kas kompensētu konkurences spiediena trūkumu tirgū. Padome pareizi atzinusi, ka korekcija veicama, uzliekot LG tiesisko pienākumu izbeigt pārkāpumu, pārtraucot parādu atgūšanas prakses universālu piemērošanu. Tādējādi LG pamatoti uzlikts pienākums izbeigt netaisnīgo tirdzniecības noteikumu piemērošanu pret jauniem lietotājiem, pārtraucot sasaistīt dabasgāzes piegādes līgumu noslēgšanu un dabasgāzes

piegādi ar iepriekšējā lietotāja parāda apmaksu.

[20] LG iesniegtajā tiesībzinātnieces /pers. M/ atzinumā (*lietas 4.sējuma 106.lapa*), kuru apgabaltiesa lietai pievienoja kā LG argumentu sastāvdaļu, daļējā apjomā izteikti LG izteiktie argumenti. Apgabaltiesa no tiesību viedokļa būtiskos LG argumentus ir izvērtējusi.

[21] Ievērojot minētos apsvērumus, LG pieteikums nav pamatots. Lēmums attiecībā uz LG konstatēto konkurences pārkāpumu, piemēroto naudas sodu un tiesisko pienākumu ir tiesisks un pamatots, tā atcelšanai nav pamata.

[22] Attiecībā par Otto pieteikumu apgabaltiesa nepiekrīt Padomes un LG viedoklim, ka minētajā lietas daļā ir izbeidzama tiesvedība.

Kā redzams no lietas materiāliem, LG atteicās noslēgt līgumu par dabasgāzes piegādi un piegādāt dabasgāzi Otto kā nekustamā īpašuma īpašniekam, jo parāds gazificētajā objektā bija izveidojies iepriekšējam īrniekam. Otto, kam pieder nekustamie īpašumi, kuri ir gazificēti dabasgāzes lietošanai mājsaimniecības vajadzībām – plītīm un telpu apkurei, administratīvajā procesā iestādē ir bijusi lietas dalībnieks (*citastarp sk. Lēmuma 3.lappusi*). Arī Lēmuma pamatojumā ir argumenti par Otto iebildumiem, kas izrietēja tieši no faktiskajām situācijām, kurās Otto bija iesaistīta.

Turklāt, ja neatzītu Otto subjektīvās tiesības iesniegt pieteikumu par Lēmumu daļā, tad Lēmums minētajā daļā, kas ir saturiski saistīta ar pārējo Lēmuma daļu par pārkāpuma konstatēšanu, nenonāktu tiesas kontrolē, jo LG sev labvēlīgajā daļā administratīvo aktu nav pārsūdzējusi. Tas varētu novest pie situācijas, kad vienots administratīvais akts, kas Otto pārsūdzētajā daļā attiecas vien uz izņēmuma gadījumiem, pat gadījumā, ja būtu daļēji nepamatots, paliktu spēkā.

Līdz ar to apgabaltiesas ieskatā, ņemot vērā Otto interesi turpināt administratīvo procesu tiesā, apgabaltiesai ir pamats pārvērtēt Lēmuma tiesiskumu arī Otto pārsūdzētajā daļā.

[23] Izvērtējot Otto pieteikumu, apgabaltiesa atzīst, ka tas nav pamatots.

Lēmuma rezolutīvās daļas 3.punkts noteic, ka LG uzliktais tiesiskais pienākums neattiecas uz gadījumiem, ja dabasgāzes piegādes līgumu slēdz šādi jaunie lietotāji un pastāv šādu iepriekšējo lietotāju parādi:?

a) pārvaldnieks, īrnieks vai nomnieks un pastav esoša īpašnieka parads;

b) īpašnieks, tā pārvaldnieks vai īrnieks un pastāv esošā īpašnieka īrnieka parāds;

c) jaunais īpašnieks un pastāv iepriekšējā īpašnieka parāds par patērēto dabasgāzi gazificētajā objektā, par kuru tiek slēgts dabasgāzes piegādes līgums, ja jaunais īpašnieks un iepriekšējais īpašnieks dzīvo vienā mājsaimniecībā (lietotājiem gazificētā objektā ir deklarētas dzīvesvietas);

d) jaunais valdītājs (komersants) un pastāv iepriekšējā valdītāja (komersanta) parāds par patērēto dabasgāzi gazificētajā objektā, par kuru tiek slēgts dabasgāzes piegādes līgums, ja jaunais lietotājs un iepriekšējais lietotājs uzskatāmi par vienu tirgus dalībnieku ar jauno valdītāju.

LG atteicās noslēgt līgumu par dabasgāzes piegādi un piegādāt dabasgāzi Otto kā nekustamā īpašuma īpašniekam, jo parāds gazificētajā objektā bija izveidojies iepriekšējam īrniekam.

Otto, atsaucoties uz likuma „Par dzīvojamo telpu īri" $11.^3$panta trešo daļu un

Noteikumiem Nr.999, uzskata, ka Padome nepamatoti nav ņēmusi vērā, ka likumdevējs ne tikai atsevišķi regulē izīrētāja un īrnieka īres tiesiskās attiecības, bet arī ar normām nosaka attiecības starp īrnieku, izīrētāju un pakalpojumu sniedzēju, nosakot to tiesības, pienākumu un atbildības robežas. Otto norādījusi, ka izīrētāja solidāro atbildību likums „Par dzīvojamo telpu īri" neparedz.

Apgabaltiesa atzīst, ka attiecībā par jauno īpašnieku un īrnieku, kuram izveidojies parāds, Padome pareizi izvērtējusi tiesisko regulējumu. Proti, Noteikumu Nr.1048 76.punkts attiecībā uz dabasgāzes lietošanu mājsaimniecībās noteic, ja mājsaimniecības lietotājs ir gazificētā objekta īrnieks, par šo noteikumu 36.punktā minēto prasību ievērošanu ir atbildīgs gan lietotājs, gan objekta īpašnieks. Noteikumu Nr.1048 36.5.apakšpunkts paredz lietotāja pienākumu līgumā noteiktajā kārtībā reģistrēt datus par izlietotās dabasgāzes daudzumu un ziņot sistēmas operatoram, kā arī izdarīt maksājumus līgumā noteiktajos termiņos un apmērā. Tādējādi īpašnieks ir atbildīgs par to, lai īrnieks līgumā noteiktajā termiņā veic maksājumus par patērēto dabasgāzi. Noteikumu Nr.999 1. un 2.punkts paredz izīrētājam un īrniekam tiesības izvēlēties veidu, kādā dzīvojamās telpas īrnieks norēķinās par pakalpojumiem, kas saistīti ar dzīvojamās telpas lietošanu. Tāpat, Noteikumu Nr.999 6.punktā ir noteikts, ka „izīrētājam ir tiesības ne biežāk kā reizi mēnesī rakstiski pieprasīt no īrnieka, kurš ar pakalpojumu sniedzēju norēķinās patstāvīgi, informāciju par veiktajiem maksājumiem, īrniekam ir pienākums septiņu dienu laikā sniegt rakstisku atbildi, ja nepieciešams, iesniedzot maksājumus apliecinošu dokumentu kopijas".?

No minētā tiesiskā regulējuma Padome pareizi secināja, ka tajās paredzētais izņēmums nav pretrunā ar Konkurences likuma 13.panta pirmajā daļā noteikto dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas aizliegumu. Līdz ar to Padome pamatoti parādu atgūšanas praksi šādos apstākļos nav vērtējusi kā netaisnīgu pret īpašnieku par tā īrnieka parādu. Padome ir pareizi vērtējusi faktiskos apstākļus kopsakarā ar tiesiskajiem apstākļiem.

Otto ieskatā saistību kopdalībnieku savstarpējās attiecībās regulē Civillikums, kura 1672.pants noteic solidāru saistību ar līgumu, testamentu vai likumu. Enerģētikas likums solidāru saistību starp LG un jauno lietotāju, un iepriekšējo lietotāju neparedz. Līgums par dabasgāzes piegādi ir divpusējs, un jaunais lietotājs, īpašnieks vai nomnieks nav šī līguma trešā puse, kura uzņemtos solidāras (maksājuma) saistības. Otto ieskatā līdzatbildība arī nedod tiesības piemērot konkrēto parādu atgūšanas praksi, jo līdzatbildību strīda gadījumā nosaka tiesas spriedums.

Apgabaltiesa šajā sakarā piekrīt Padomes argumentiem, ka atsevišķos gadījumos ir jāņem vērā jaunā lietotāja līdzatbildība par parāda rašanos jeb saistība ar to. Līdz ar to nav pamata šajās attiecībās piemērot tikai Civillikuma normas.

Pretēji Otto viedoklim apgabaltiesa uzskata, ka Padome pamatoti sadalījusi lietotājus grupās: nomnieks, pārvaldnieks, jaunais īpašnieks, iepriekšējais īpašnieks, īrnieks, izīrētājs, pārvaldnieks u.c. Jāņem vērā šāda iedalījuma mērķis, proti, tāds veikts, vērtējot Konkurences likuma pārkāpumu LG darbībās, tāpēc nav būtiskas nozīmes tam, ka Enerģētikas likumā ir tikai viena grupa – enerģijas lietotājs (fiziskā vai juridiskā persona, kas no energoapgādes komersantiem pērk un savām vajadzībām patērē konkrētā veida enerģiju vai kurināmo vai lieto to energoapgādē vai cita veida komercdarbībā).

Padome pretēji Otto viedoklim nav veikusi tiesību nepamatotu interpretāciju un nav nepareizi piemērojusi tiesību normas.

Tādējādi Otto pieteikumā izteiktie argumenti nav pamatoti, un Otto pieteikums ir

noraidāms.

[24] Apgabaltiesa uzskata, ka kopumā pareizi ir Padomes secinājumi, ka praksē var pastāvēt izņēmuma gadījumi, kad LG atteikums dabasgāzes piegādes līguma noslēgšanai jaunajam īpašniekam par iepriekšējā lietotāja parādu nebūtu vērtējams kā netaisnīgs. Piemēram, parādu atgūšanas prakse pret pārvaldnieku, īrnieku vai nomnieku gadījumos, kuros esošajam īpašniekam ir parāds, un pret īpašnieku, tā pārvaldnieku vai īrnieku gadījumos, kuros esošais īpašnieks ir līdzatbildīgs par īrnieka parāda apmaksu, parādu atgūšanas prakse nav vērtējama kā netaisnīga.

[25] Ņemot vērā minēto, Lēmums kopumā ir tiesisks un pamatots, tā atcelšanai nav pamata. LG un Otto pieteikumi nav pamatoti, tāpēc ir noraidāmi.

Pamatojoties uz Konkurences likuma 8.panta otro daļu un Administratīvā procesa likuma 246.-251., 253 un 325.pantu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda:

Noraidīt AS „Latvijas Gāze" pieteikumu par Konkurences padomes 2013.gada 1.oktobra lēmuma Nr.E02-48 (Prot. Nr.49, 2.§) „Par Konkurences likuma 13.panta pirmajā daļā noteiktā aizlieguma pārkāpumu AS „Latvijas Gāze" darbībās" atcelšanu daļā, kurā konstatēts Konkurences likuma 13.panta pirmajā daļā noteiktais pārkāpums AS „Latvijas Gāze" darbībās, par tiesiskā pienākuma uzlikšanu un par piemēroto naudas sodu 2 229 896,24 *euro* (Ls 1 567 180) apmērā.

Noraidīt AS „Otto" pieteikumu par Konkurences padomes 2013.gada 1.oktobra lēmuma Nr.E02-48 (Prot. Nr.49, 2.§) „Par Konkurences likuma 13.panta pirmajā daļā noteiktā aizlieguma pārkāpumu AS „Latvijas Gāze" darbībās" 3.punkta atcelšanu.

Spriedumu viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas var pārsūdzēt Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamentā, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja L.Vīnkalna
Tiesneses A.Kovaļevska
K.Krastiņa